

Szenvedélybetegségek

Alkohol- és drogfogyasztás népegészségügyi vonatkozásai

A szenvedélybetegségek formái

- **Szerekkel kapcsolatos szenvedélyek:**

Legális:

dohányzás, alkohol- gyógyszerfogyasztás, szerves oldószerek...

Illegális:

opiátok, cannabinoidek, kokain, pszichomotoros stimulánsok...

Dizájn drogok:

2C-D, 2C-E, 2C-I, 4-MMC (mefedron), 5-MeO-AMT , 5-MeO-DiPT, 5-MeO-DMT....

- **Nem szerekkel kapcsolatos szenvedélyek és impulzusok:**

Játékszenvedély, vásárlási kényszer-, gyűjtögetési szenvedély, pirománia, kleptománia, egyéb impulzusok...

A törvényi szabályozás országonként eltérő
illetve az idő függvényében módosul.

A szenvedélybetegségek kialakulásának okai és következményei

Okok:

Genetika, biokémiai vonatkozások, pszichés tényezők, szociális hajlamosító tényezők, hozzáférés.

Következmények:

- fizikai,
- lelki,
- szellemi,
- szociális,

Átalakul a kapcsolatrendszer, szubkultúrához vagy perifériára sodródás, ahol a létezés csak a szenvedéllyel tartható fenn.

A deviáns magatartásformák veszik át az uralmat.

Definíciók I.

Drog: (addiktológiai megfogalmazás)

azon az anyagok, amelyek a központi idegrendszerre hatva hangulati és gondolkodásbeli változásokat okoznak, és hatásaik potenciálisan károsak a szervezet testi- lelki folyamataira.

Addikció (szenvedély)

Kevésbé definiált fogalom. Súlyos függőségi állapot, melyet a testi és lelki dependencia egyaránt jellemez. Olyan viselkedési minta, amelyet a drog beszerzésére, tevékenység használatára irányuló magatartás jellemez.

Az elvonást követően többszörös visszaesés jellemző.

Abúzus (visszaélés)

olyan szerfogyasztás, aminek elsődleges célja az eredeti gyógyító szándéktól eltérő élvezeti érték fokozása.

Definíciók II.

Dependencia (függőség):

Pszichés vágy, sóvárgás a szer után, fizikai hozzászokás, abbahagyás esetén, vagy a szokottnál kisebb dózis esetén elvonási tünetek jelentkezése.
„Rebound”!

Tolerancia (hozzászokás):

a szervezet adaptálódása az additív szerhez. A kezdeti dózis a későbbiekben nem fejt ki ugyanazt a hatást (pl. eufória), ezért a használó folyamatosan emelni kényszerül az adagot, akár a halálos dózis többszörösére is illetve egyre több időt szentel szenvedélyének.

Elvonási tünetek (szomatikus és pszichés):

rendszeres használat után a fogyasztás abbahagyása vagy jelentős csökkentése után kezdődnek. A jelentkezési idő, a tünetek típusa és mértéke szerfüggő.

Politoxicománia: több addiktív szer együttes használata.

Alkoholfogyasztás

Fogalmak

- **Az alkoholizmus** egy több, sokszor ellentmondó jelentéssel bíró kifejezés. Az orvosi definíciók az alkoholizmust olyan szenvedélybetegségként írják le, mely az alkohol kitartó fogyasztásával jár a negatív következmények dacára.
- **Nagyivók:** A WHO jelenleg is érvényes, általános definíciója szerint nagyivónak az tekinthető, akinek szeszfogyasztása olyan mértéket ér el, hogy az észlelhető testi és szellemi zavarral, egészségromlással, az interperszonális viszonyok károsodásával jár, károsítva az ivók társadalmi és anyagi helyzetét.

A hangsúly tehát nem az elfogyasztott alkohol mennyiségén van, hanem az általa kiváltott hatások a döntőek.

Az alkoholbetegség lefolyása

Kezdeti fázis:

- Kísérletezés, kikapcsolódás, alkalmi ivó, szociális ivó még határt tud szabni az alkoholfogyasztás mértékének.

Kontrollvesztés kritikus szakasza:

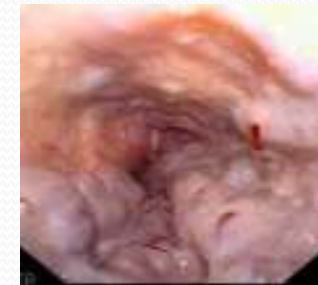
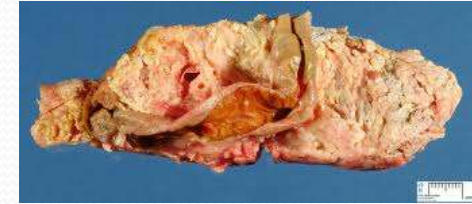
- Már nem képes kontrollálni ivásának mennyiségét,
- testi-, lelki-, szellemi tünetek,
- toleranciafokozódás,
- megvonási tünetek,
- társadalmi és anyagi helyzet, a magánélet kárt szenved.

Krónikus függőség állapota:

- Az egyén saját akaratából már nem képes a szer elhagyására,
- megvonási tünetei igen súlyosak, gyakran életveszélyesek,
- kialakult májkárosodás gyakran visszafordíthatatlan,
- súlyos pszichés dezintegráció.

Hatása a fizikai egészségre

- májcirrhosis,
- pancreatitis,
- epilepsia,
- polyneuropátia,
- Wernike-Korsakoff syndroma:
akut zavaros állapot: encefalopathia, thiamin (B₁-vit.) hiány,
- ér- és ideggyulladás, szív-izomkárosodás,
- gastro-intestinális megbetegedéseket: gyomorfekély,
felszívódási zavar, táplálkozási hiánybetegségek,
- rosszindulatú daganatok,
- immunológiai rendellenességek,
- csontrendszeri és izom-betegségek,
- nemzőszervek rendellenességeit, heresorvadás, impotencia,
- magzati károsodásokat, koraszülés és az alacsony születési súly.

Hatásai a mentális egészségre

- Magatartásbeli rendellenességek,
- Szorongás, depresszió (25 %-ban),
- Autó-, és heteroagresszió,
- Pánikbetegség,
- Alkoholelvonásos tünetek,
- Delirium tremens,
- Közúti-, és egyéb balesetek okozása, elszenvedése.

Szociális hatások

- **Családi erőszak.** *(testi, lelki)* **A gyerekek a legveszélyeztetettebbek.**
- **Munkahelyi erőszak.**
- **Közúti balesetek.**

Magyarországon a „zéró tolerancia” bevezetése óta felére csökkent a halálos kimenetelű közúti balesetek száma, de **minden tizedik baleset háttérében alkoholfogyasztás**

0.5 g/l véralkoholszint mellett (0.05 g/dl, vagyis 0.05 ‰-es) kétszer akkora a közlekedési baleset kockázata, mint nulla véralkoholszint mellett. Jelenleg a nulla véralkoholszint a követelmény járművezetésnél.

Alkoholfogyasztással összefüggő halálozás

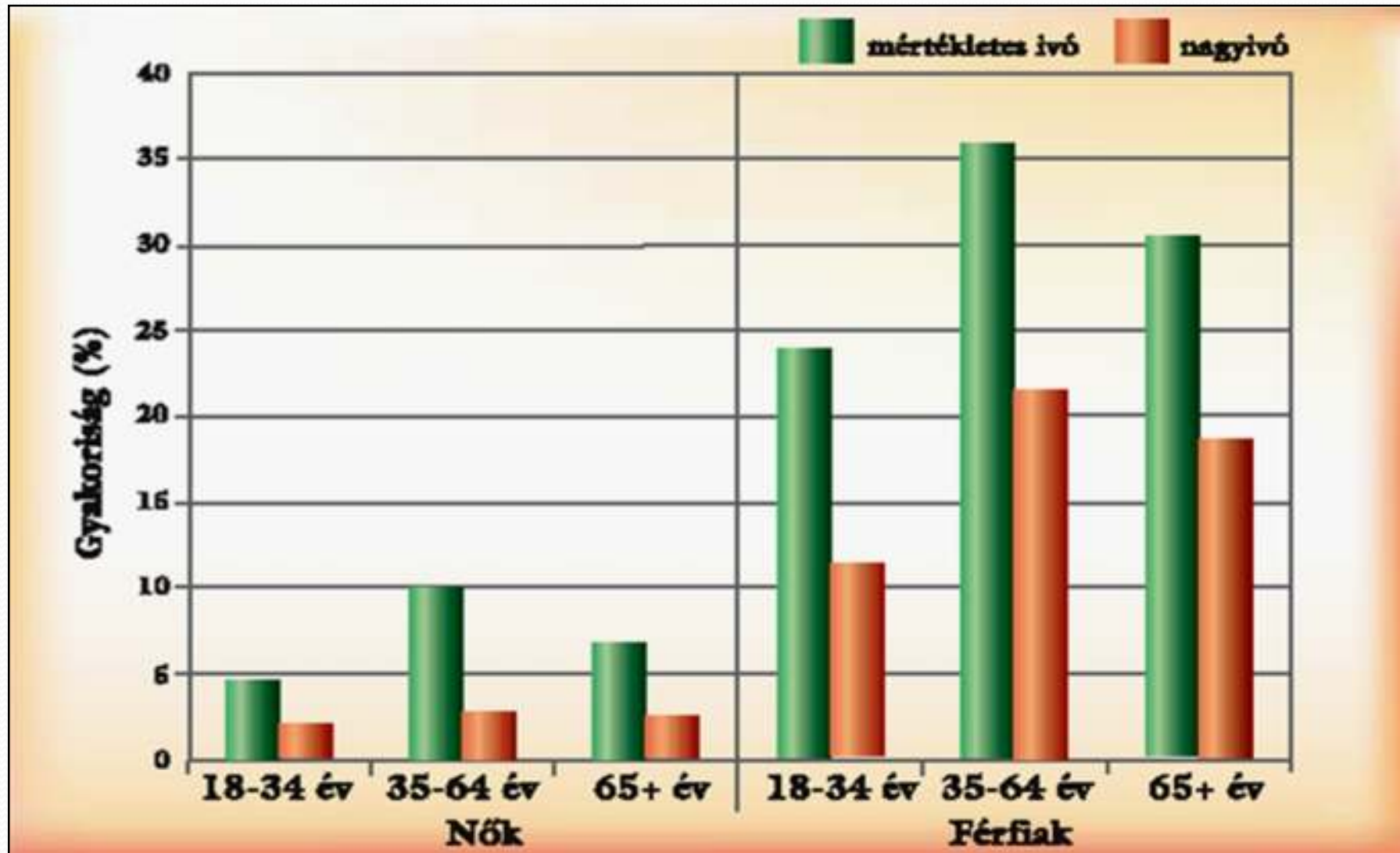
- Májcirrhosis: 41,9 %
- Nyelőcső-, gyomor-, szájüregi daganat: 19,1 %
- Agyérbetegség: 5,9 %
- Mentális betegségek: 6,8 %
- Öngyilkosság: 6,3 %
- Balesetek: 20,0 %

Magyar epidemiológiai adatok, KSH, 2011

- Az alkoholisták becsült száma: **475.000 fő** (férfi: 360.000, nő: 115.000).
- Nyilvántartott alkoholisták száma: **16.035 fő** (férfi: 11.675, nő: 3.907).
- Alkoholbeteg gondozókban nyilvántartottak száma: **11.977 fő** (4057 fő nem jelenik meg a gondozottak nyilvántartásában).
- Korcsoportos megoszlás: - 20: 62 fő, 20-34: 1.137 fő, **35-54: 6.511 fő, 55-64: 3.056 fő**, 65- : 764 fő, ismeretlen: 453 fő (**középkorúak**).
- Alkoholos májzsugorodásban nyilvántartottak: **3.297 fő** (férfi: 2.497, nő: 800).
- Ittasan okozott balesetek az összes baleset százalékában: **10,4**, 1645 ittas vezetőt jelent.
A legtöbb a **kerékpáros és kerékpáros-segédmotoros: 569 fő**.
- **2009-ben:** a tiszta alkoholfogyasztás: **11,6 l/fő,év, 15 év felett. 13,81 l/fő,év.** (Az EU-27 közül csak Csehország és Luxemburg előzte meg hazánkat.)

Rendszeres alkoholfogyasztók kor és nem szerinti aránya

Forrás: OLEF 2003

Alkoholfogyasztás, országos becslés

ELEF: 2009 (Európai Lakossági Egészségfelmérés)

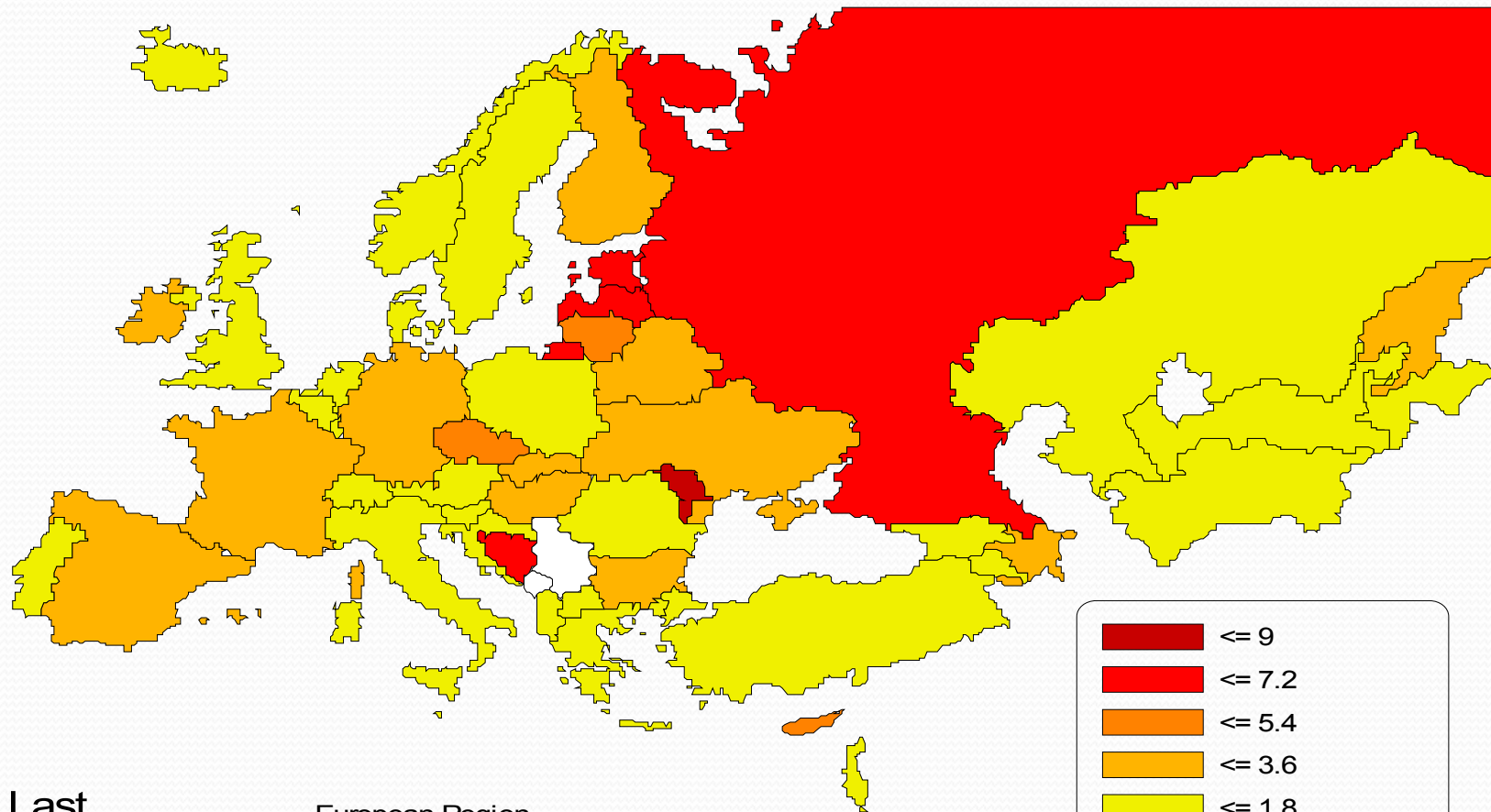
Származtatott adatok

- Nagyivók: 4,7 %
- Mértékletes fogyasztók: 14,9 %
(heti gyakorisággal)
- Alkoholt ritkán fogyasztók: 42,8 %
(kevesebb, mint heti egy alkalommal)
- Alkoholt nem fogyasztók: 37,6 %

„A magyar lakosság körében minimum 400.000 problémás ívó van a legóvatosabb becslések szerint is”

Tömény alkoholfogyasztás / liter, fő, év

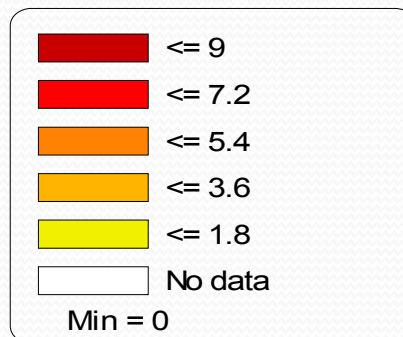
Spirits consumed in pure alcohol, litres per capita

Last available

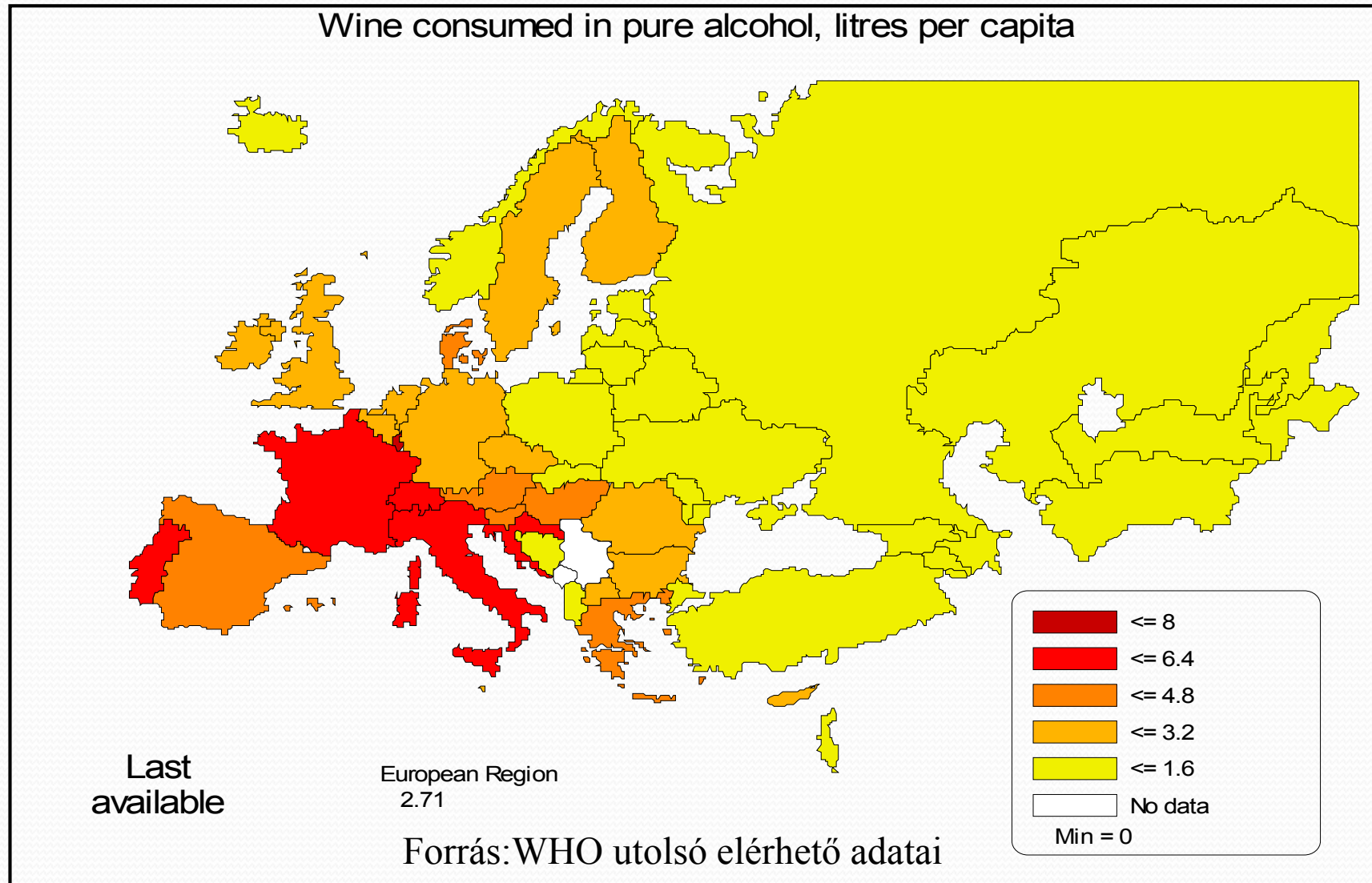
European Region
2.74

Forrás: WHO utolsó elérhető adatai

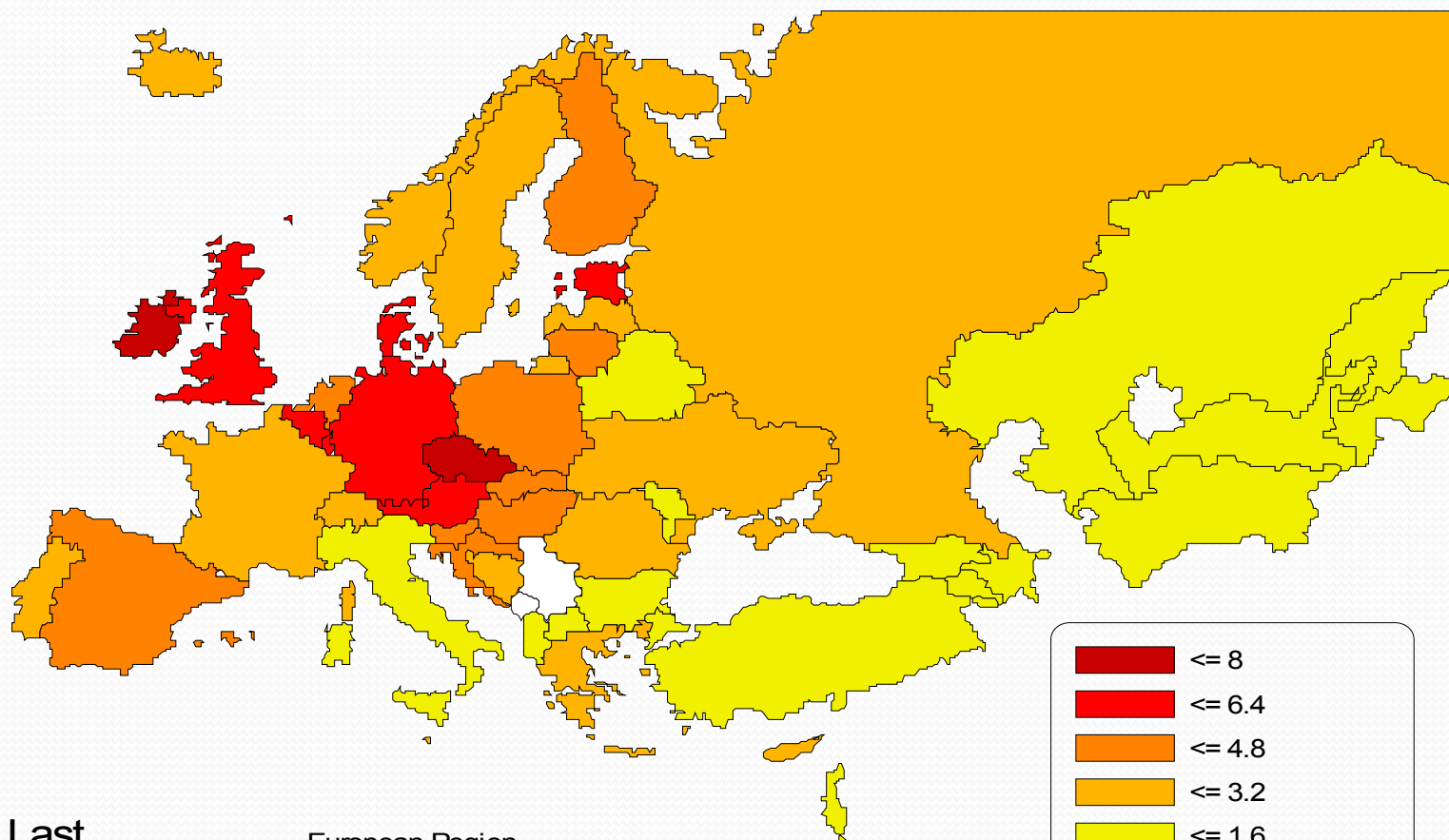
Borfogyasztás / liter, fő, év

Wine consumed in pure alcohol, litres per capita

Sörfogyasztás / liter, fő, év

Beer consumed in pure alcohol, litres per capita

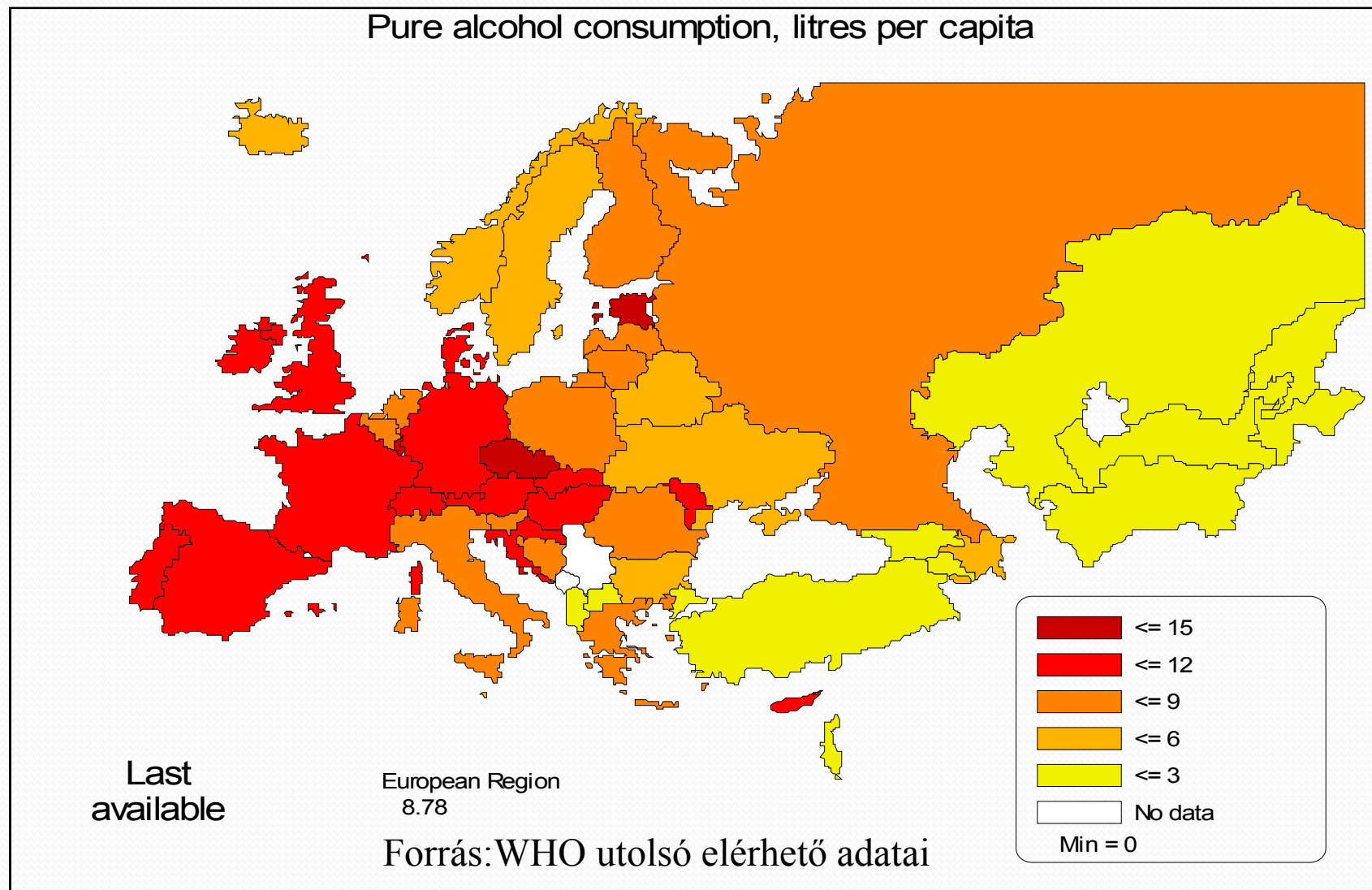
Last available

European Region
3.2

Forrás: WHO utolsó elérhető adatai

Min = 0

Tiszta szeszfogyasztás/ liter, fő, év

Megelőzés

- **Primer prevenció**

Egészséges személyiségfejlődés biztosítása, felvilágosítás, egészségnevelés, alkoholkínálat csökkentése, jogszabályok.

- **Szekunder prevenció**

Veszélyeztetettek felismerése, minél korábbi kezelésbevitel.

- **Tercier prevenció:**

Kizárólag a beteg komoly elhatározása és együttműködése esetén lehet sikeres!

Az elvonás közvetlen halállal járhat, szigorú ellenőrzéssel csak pszichiátriai osztályokon történhet, az első 3-4 nap a legnehezebb, de a tünetek több hétig is eltartanak.

- Gyógyszeres kezelés: disulfiram: *antaethyl*, *antidepresszánsok*, *major tranquillánsok*, *benzodiazepin származékok*.
- Pszichoterápiás kezelés (egyéni, pár, család, csoport...).

- **Rehabilitáció:**

- szocioterápiás módszerek (védett szállások, szociális munka),
- foglalkozás-, munkaterápia (motiválás, viselkedési minta),
- reintegráció a társadalomba.

Támogató lehetőségek

Az „Alcoholics Anonymous”(AA), Névtelen Alkoholisták mozgalom

- ivásproblémával küzdő férfiak és nők nemzetközi közössége,
- nem szakmai szervezet,
- önellátó,
- a tagság nincs korhatárhoz vagy iskolai végzettséghez kötve,
- bárki tag lehet, aki tenni szeretne valamit ivásproblémája ellen.

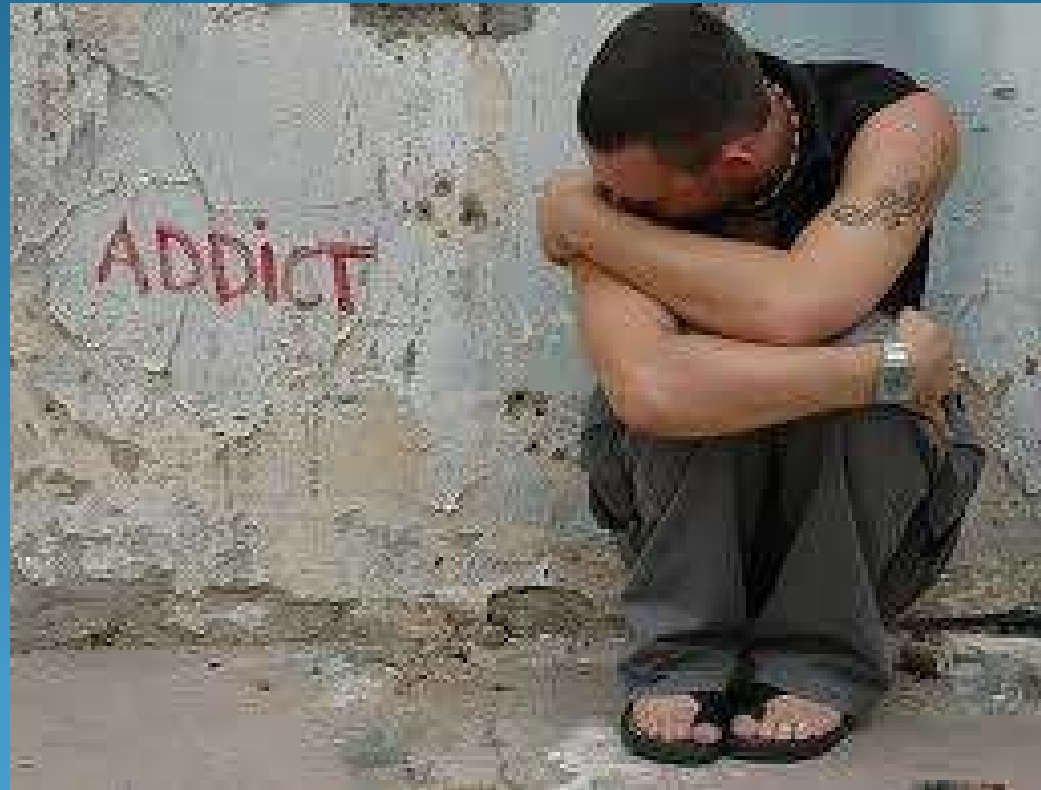
Telefonos segítségnyújtás/Telephon based advice

Svédország: 2007. januártól működik

Magyarországon is már több telefonos
lelkisegély-szolgálat működik.

Drogfogyasztás

A drogfogyasztás komplex társadalmi jelenség

Bármely aspektusáról legyen is szó:

- egészségügyi
- szociális,
- gazdasági,
- kriminális,
- etikai

vonatkozásai rendkívül jelentősek,
a következmények pedig szinte elviselhetetlenül
súlyosak lehetnek.

Napjaink egyik legnagyobb kihívása

- „2010-ben több mint 2000-en kerültek a Péterfy Sándor utcai Kórház toxikológiai osztályára drogtúladagolás miatt, ez eddig a legmagasabb szám” - Zacher Gábor, toxikológus.
- A kábítószer-terjesztés a szervezett bűnözés legjövedelmezőbb üzletága.
- A drogtúladagolás okozta haláleseteket napjainkban jóval felülmúlja az óriási mennyiségben terjesztett toxikus anyagokkal szennyezett szintetikus anyagok okozta tumoros morbiditás, és mortalitás, melyekre még becsléseink sincsenek.
- Legnagyobb problémát az egyre szaporodó „dizájner” drogok okozzák.
- Elsődleges célcsoporttá mára a középosztálybeli fiatalok váltak.

Forrás: BRFK, 2012. március.

"A kábítószer bűnözés elleni küzdelem rendészeti és egészségügyi aspektusai" című konferencia.

A drogfogyasztás változásai

- A 2000-es évek elején a klasszikus ecstasy az egyik leggyakoribb drog volt. 2010-re szinte teljesen eltűnt a piacról.
- Az elmúlt években szintén csökkent a kokain- és heroin fogyasztás is.
- Virágkorát éli a mefedron, a szintetikus kokain és marihuána, a MDPV ((Methylenedioxypropylone)).
- Az aktuális sztár drog, a GHB vagy előnyaga a GBL.
- Stagnáló szintet egyedül a klasszikus „füvezés” mutat.
- Magyarországon a GHB mellett a dizájner drogok, a fű, az ecstasy és az amfetamin a legkedveltebb.

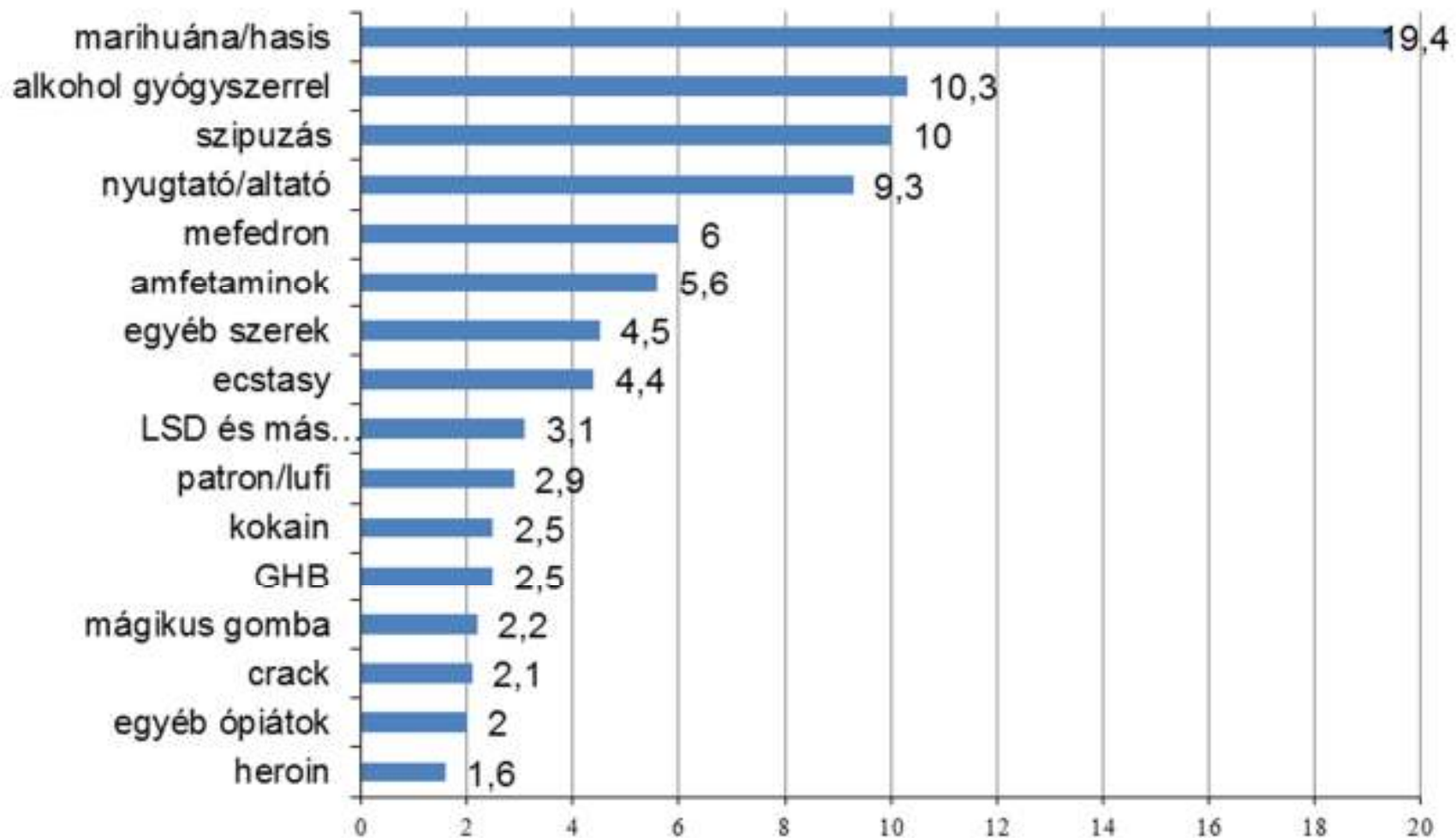
„Dizájner" drogok

- egy már tiltólistán szereplő szer kémiai szerkezetének módosításával létrehozott olyan anyag, amelynek hatása megegyezik az eredetiével, viszont az illegális droglistán még nem szerepel, azaz fogyasztása nem tiltott,
- átalakították a szokásokat és kontrollálhatatlanná tették a téma kezelését,
- interneten (is) vásárolhatók: akár fürdősóként, növényi tápsóként, illatosítóként,
- magasan kvalifikált szakemberek állítják elő (vegyész...),
- Kiemelt előállítók : Kína, India ...
- A 2012. április 3-tól hatályos 66/2012. (IV.02.) Kormányrendelet C Jegyzéke tartalmazza az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagok és vegyületcsoportok listáját.

A drogfogyasztás epidemiológiája

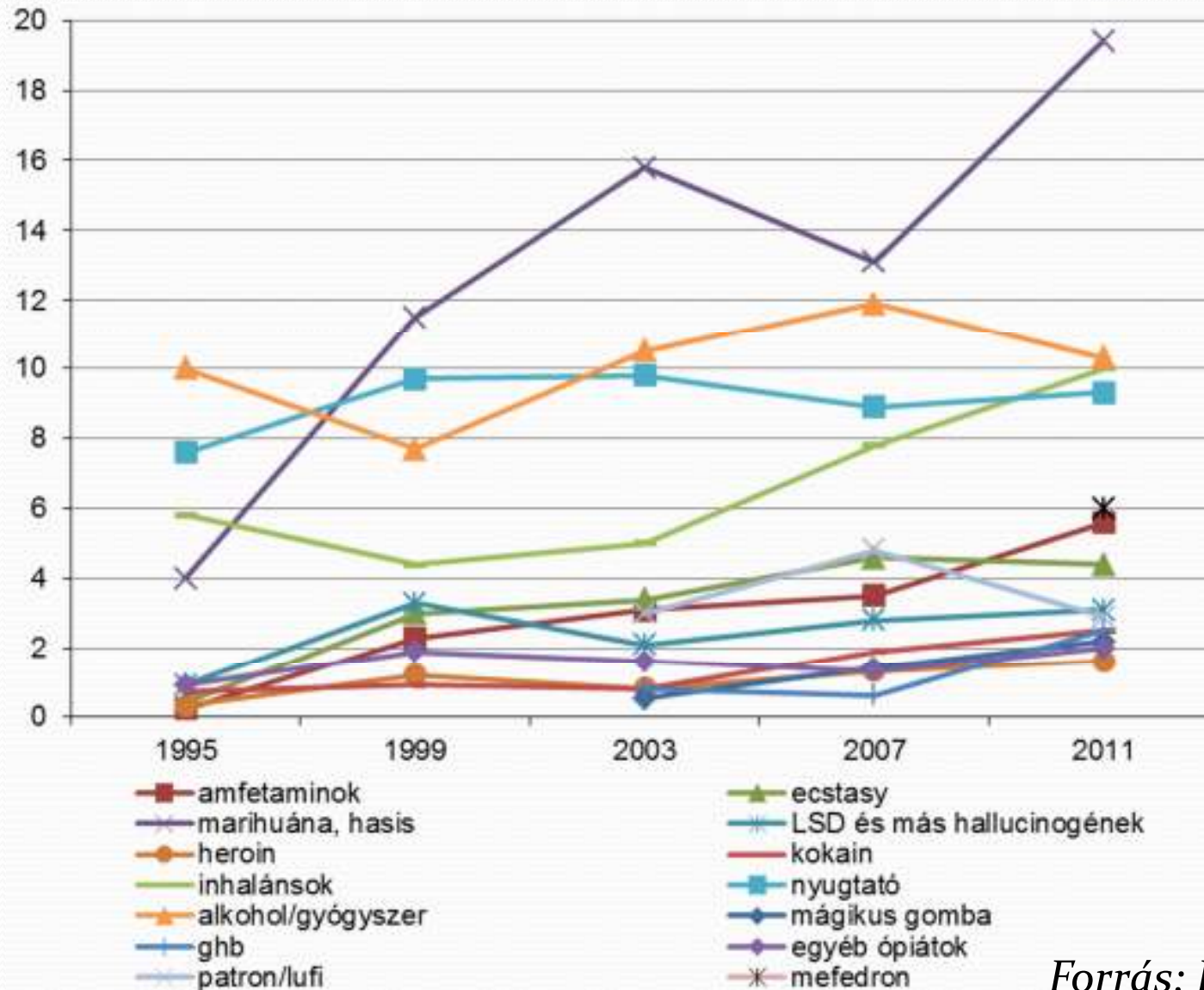
- **Csak becslések léteznek.**
- Az epidemiológiai vizsgálatok nem megbízhatók:
tabu, betegség belátás hiánya, félelem a stigmatizációtól,
büntetéstől,
interjú felvétel nagyon drága.
- Precízebb a **prevalencia** alapú terminológia:
 - **élettartam („kipróbálási”) prevalencia,**
 - **„utóbbi 6 hónapban drogot használt”-ak prevalenciája,**
 - **„problémás droghasználat”** vagyis a kezelésben regisztráltak prevalenciája.
- **Incidenciát** jól követő mérésre szinte nincs mód.

Szerenkénti életprevalencia értékek a 16 éves diákok körében 2011-ben (%)

Forrás: Elekes Zs. 2012

Tiltott és legális szerek életprevalencia értéke a 16 éves diákok körében 1995 és 2011 között (%)

Forrás: Elekes Zs. 2012

Az illegális kábítószer-fogyasztás miatt kezelt betegek száma 2010

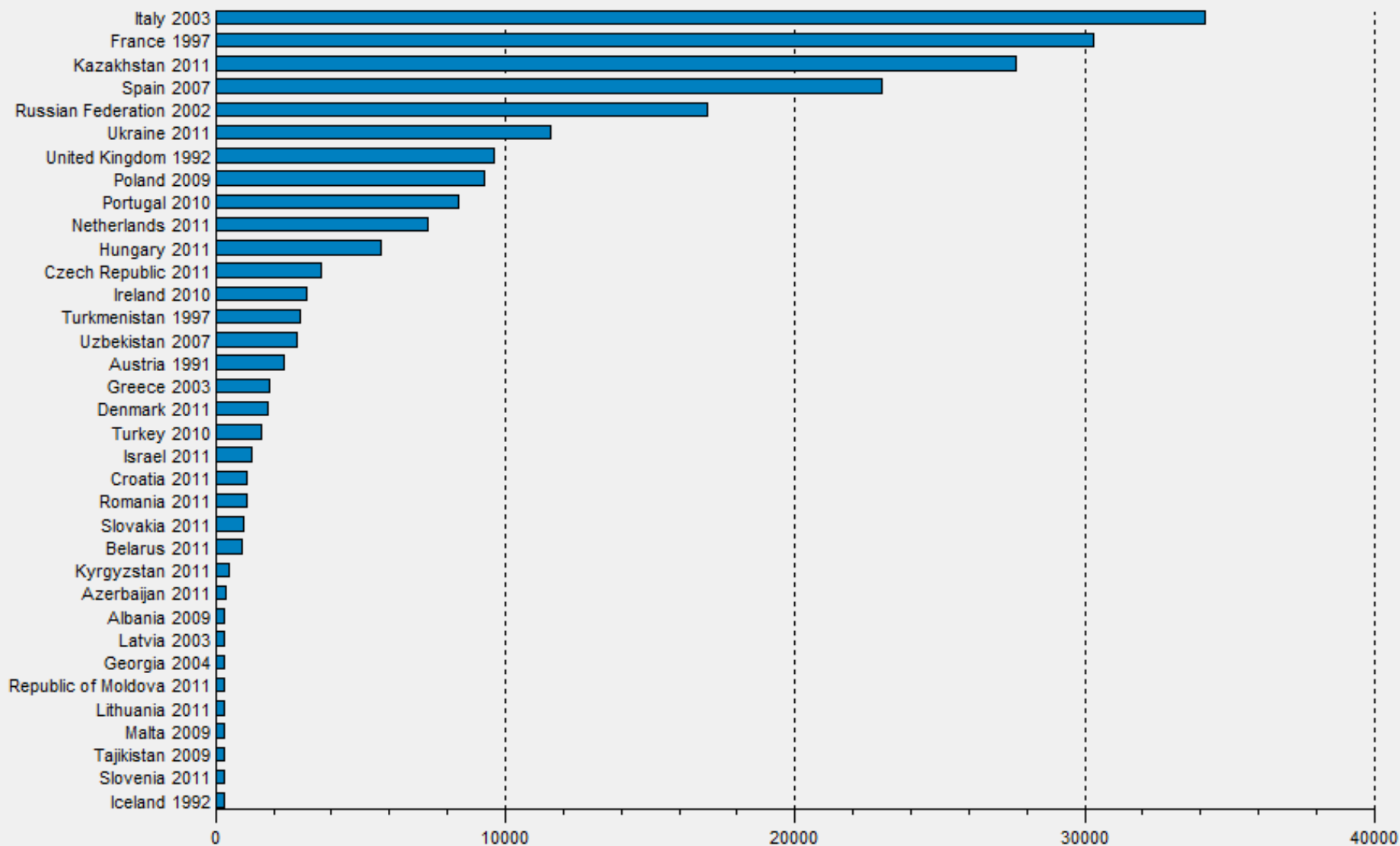
- A kábítószer-fogyasztás miatt kezelésben lévők száma 2010-ban 16 923 fő volt, közülük 5337 fő az év folyamán első alkalommal megjelent új beteg
- Megoszlásuk a főbb kábítószerfajták szerint:
 - nyugtató 45,6 % (2000-ben: 15 %)
 - kannabisz 23,1 % (2000-ben: 14,4 %)
 - opiát 11,7 % (2000-ben: 38,5 %)
 - amfetamin 9,4 % (2000-ben: 7,5 %)
 - politoxicomania 6,3 % (2000-ben: 15,6 %)
 - szerves oldószer 1,6 %
 - kokain 1,3 %
 - egyéb 10%

Forrás: Magyar Statisztikai Évkönyv 2011

Javaslat: adatbányászat a gyakorlaton

<http://data.euro.who.int/hfaddb/>

Number of first admissions to drug treatment centres, Last available

A kábítószerek csoportosítása

1. Opiátok (ópium, morfium, heroin).
2. Kokain.
3. Kannabisz származékok (marihuána, hasis, THC).
4. Pszichomotoros stimulánsok (amfetamin származékok – speed, ecstasy).
5. Hallucinogének (pszichedelikus szerek – LSD, pszichedelikus gombák).
6. Dizájner v. designer drogok (design – tervezni).
7. Szerves oldószerek.

Opiátok I.

A mákban található alkaloidok:
morfin, noszkapin, papaverin, kodein, thebain és narcein.

A drogozás tekintetében a **morfin** és a **kodein** a számottevő.

Heroin:

Az agyi idegsejtek ugyanazon
receptorához képes kapcsolódni,
mint az endmorfin.

Afganisztán adja a világ
ópiumtermelésének 87 %-át.

Erős testi- és lelki függőséget okoznak.

Opiátok II.

Túladagolás:

keringési és légzési zavarok (légzésdepresszió!)

Hatás:

eufória (túhegypupilla), majd általános leromlott testi állapot, vitamin- és kalciumhiány, gyomor- és bélműködési zavarok, májfunkciók csökkenése, általános érdektelenség

Intravénás használat során: (Veszély: hepatitis B, C, D, HIV +)

vénagyulladás, szeptikus embólia, fekély, tályog,

Kokain

A koka cserje összetört leveleiből készített fehér, kristályos alkaloid.

Kokain-hidroklorid: orrba szippantás, vízben oldva injekcióban

Crack: szabad bázisú kokain speciális pipában elszívás

Kokain cserjék, Kolumbia

Felfokozott érzelmi állapot, az energiaforrásokat aktivizálja, keringést és légzést felgyorsítja, az étvágyat csökkenti

Hossztávú mentális hatásai: irritáltság, idegesség, fáradékonyság, fáradtság, paranoia, hallucinációk, „kokainbogarak”, erős lelki függés (heroinéval vetekszik)

Cannabis származékok I.

(*Cannabis sativa*)

Marihuana: növény szárított levele, virága

Hasis: növény koronájából, virágából készített keményített gyanta

THC (tetrahydro-cannabinol):

eufória, feldobottság, térérzékelés és időérzék torzul, torzult testfelfogás, enyhe hallucinációk

A receptorokkal foglalkozó legújabb kutatások szerint – a kapu-drogok (gateway drugs) érzékennyé teszik, ráhangolják a receptorokat a különböző pszichoaktív drogok „fogadására”.

Cannabis származékok II.

Marihuana termesztés

Mexikó

a legtöbb illegális marihuana termesztés közterületeken történik és nem ritka a termesztők fegyveres ellenállása a katonasággal szemben, mert nagyon jövedelmező üzlet.

Kalifornia (USA)

felhívják a lakosság figyelmét arra, hogy titkos marihuána ültetvény észlelésekor jelentsék a hatóságnak, de ne fedjék fel kilétüket a gyanúsítottak előtt.

A közelmúlban már hazánkban is.

Pszichomotoros stimulánsok

Amfetamin és származékai:

- „Speed” – metamfetamin
- „Ecstasy” – MDMA (metiléndioxi - metamfetamin)

Emelkedett hangulat, fáradtságérzés megszűnése, tűrőképesség növekedése, étvágycsökkenés, ellazulás...

...majd: profúz verejtékezés, kiszáradás, erős szomjúságérzet, tachyarrhythmia, tág pupilla, hyperpirexia, görcsös, merev izomzat, idegrendszer károsodása

Forrás: Alex Hofford

Halucinogének I.

Hallucinációk (összes érzéstípusra), térérzés zavarai, félelemérzés hiánya, veszélyérzet megszűnése, vagy súlyos szorongás, pszichotikus állapot kialakulása

LSD (lizergsav-dietilamid)

víziók (pl. színek hallása, hangok látása)

szokatlan érdeklődés közönséges tárgyak iránt flashback

PCP: angyalpor (fenciklidin)

„kilépek a testemből”, önkárosító balesetek

Peyotkaktusz (meszkalin)

Psilocybegombák (pszilocibin)

Hallucinogének II.

Ketamin: PCP származék

állatgyógyászatban használatos anaestheticum.

Ma: ecstasy helyett a középosztálybeli fiatalok: diákszálló, bárók

- **Mexikóból** USA-ba: Maryland, Visconsin.
interneten rendelik és fizetik (2 hét alatt intéződik a nagykereskedelemben)
- **Indiából:** gyártás Mumbai, Chennai kikötő városon át jut tovább.

Kínából: gyógyszergyárak éjszaka állítják elő illegálisan.

Legnagyobb problémát Kanadában okozza, Torontóban „**Super K**” néven,
(1 év alatt 3.500 szorosára nőtt a fogyasztás (ördögi kör: betiltják, nő az ár, nő a kínálat, mely növeli a keresletet)

Londonban 2006-óta betiltva.

2008-ban diagnosztizálták először, hogy közvetlen károsítja a húgyhólyag és húgyutak nyálkahártyáját (5 gr/nap használatánál már biztosan).

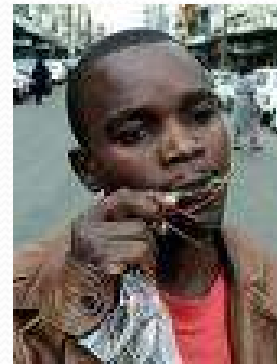
Óriási haszon: egy nagykereskedőnek 20.000 USD/hét.

Enyhe pszihostimulánsok

Khat: a *Catha edulis* cserje levelében levő cathin alkaloida, a leveleket rágják, eufória után gyakran depresszió

Jemen mezőgazdasági területének 80%-a

GHB (gammahidroxibutirat)múlja

Randi-drog, emlékeztetiesés, bűncselekmények
2003-tól Nagy-Britanniában már birtoklásáért is
2 év börtön jár.

Andrew LUSTER, a híres Max Factor kozmetikai cég örököse, akit az USA-ban (Kaliforniában) 124 év börtönbüntetésre ítélték, miután a „randi-drog” (GHB) felhasználását három hölgnél sikerült rábizonyítani.

GHB („Gzsina”, „Gina” ...)

- Hatásai hasonlítanak az alkohol és az ecstasy hatásaihoz: eufória, gátlástalan, fokozott érzékiség
- Nagy dózisban:
hányingert, szédülést, álmoságot, nyugtalanságot, látászavart, depressziós légzést, emlékezetkiesést, eszméletvesztést okoz.
- Hatása néhány óráig tart, a gyors eszméletvesztést gyors ébredés követi, használatot követően pár óra múlva kimutathatatlan a szervezetből.
- „Felhasználási lehetőségek”: izomtömeg növelés anabolikus szteroiddal és növekedési hormonnak kombinálva , alkohol elvonás kezelés, prolongált mély alvás, rekreációs használat
- Évente kb. 200-an kerülnek a Péterfy Sándor utcai kórház toxikológiai osztályára (Forrás: BRFK konf. 2012)
- Terápia: néhány órás lélegeztetés, tüneti, kriminális esetben vér és vizelet minta, nőgyógyászati vizsgálat

Mefedron: „KATI”

- **Hatása** az amfetaminéhoz hasonló. Kis adagban kezdetben kellemes közérzetet okoz, amit fokozatosan eufória, izgalmi állapot, ingerlékenység és nyugtalanság követhet. Mefedront használt egyénre jellemző a túlzott nyitottság, beszédkényszer, de szélsőséges esetben agresszió és öncsonkítás is.
- **Mellékhatásai:**
Orrvérzés, hallucináció, paranoia, ingerlékenység, keringési zavar, koncentrációs készség gyengülése, rövid távú memória sérülés, szapora szívverés depresszió, izzadás, fogcsikorgatás, erős székelési inger.
Esetenként hirtelen szívhalál.
- **Terápia:** benzodiazepin, betaloc iv.

MDPV (Methylendioxypropylone)

Az egyik legveszélyesebb új szer. Heroin helyett használt drog.

Nagyon addiktív és gyors leépülést okoz. **„Csúcsragadozó”**

- 2002-ben jelent meg először Izraelben (oroszlerek)
- MTV, Magic, Maddie, Black Rob, Super Coke néven.
- 2010 óta legális drokként árulják „fürdősó” formában,
- Nevei: Blue Silk, Hurricane, Red Dove, Vanilla Sky, White Dove...
- Norepinephrin és a dopamin reuptake inhibitor.
- Stimuláns, agresszivitás kíséri, realitásérzék megszűnik, hallucináció, hipertónia, tachycardia, paranoia, rettegés.
- Szövődmény: extrapiramidális tünetek, pszichózis, iv. használat esetén jobb szív fél endocarditis.

Triptaminok

Hallucinogén szerek, elhúzódó hatás (akár 12 óra), hányinger, hányás...

- **DMT** (dimetiltriptamin) „**businessman's LSD**”
LSD-hez hasonló hatás, szájon át nem hat, csak iv.
azonnali hatás, maximum 30-60 percig, mert gyorsan lebomlik.
Terápia: mint az LSD-nél

Szintetikus kannabionidok

- Hasonló tünetek, mint a THC-nél:
zavartság, jókedv, pszichózis, pánikroham, szapora szívverés, hipertónia, hányinger, hányás.
- Nevei:
Jhon W. Huffman (JWH), Alexandros Makryannis (AM)
Raffael Mechoulam (HU) ...
- Terápia: tüneti

Szintetikus kokain

- Stimuláns hatás, a kokainhoz hasonlóan eufória, pszichózis, fokozott görcskészség, miocardiális hatások, hatása kb. fele, harmada a kokainénak.
- Terápia: mint a kokainnál

Krokodil (Desomorphine)

- Opiát analóg
- 1932-ben szintetizálták Permoid néven Svájcban, gyógyszerként forgalmazták,
- 2002-ben jelent meg az otthoni készítésű formája krokodil néven Szibériában,
- alapja: sósav, gázolaj, hígító, jód és vörösfoszfor,
- a sósav és a foszfor felelős a drasztikus szövetelhalásért.
- Terápia: mint az ópiátnál + tüneti

Szerves oldószerek

- A szegények drogja, legálisan hozzáférhető.
- Többféle szerves oldószer: toluol, aceton, benzin, triklóretilén.
- Orron át belélegezve „szipuzás”: a hatóanyagok gyorsan eléri a központi idegrendszert.
- Hatások: Szédülés, látás- és egyensúly zavarok, motoros koordináció zavarai, súlyos szervkárosodások.

Kábítószeresek ára 2009-ben

80. táblázat. Kábítószeresek utcai árai forintban 2009-ben

FORINT	Legalacsonyabb	Legmagasabb	Leggyakoribb	Átlag	Válaszadók száma
Hasis (gr)	900	5000	2500	2352	67
Marihuána (gr)	500	3000	2500	2240	128
Heroin (gr)	3000	25000	10000	12067	45
Heroin (pakett)	3000	10000	5000	5186	43
Kokain (gr)	8000	20000	15000	14017	59
Crack (gr)	14000	25000	25000	19500	6
Amfetamin (gr)	1000	6000	3000	2973	93
Ecstasy (tabletta)	300	3000	1000	1221	64
LSD (adag)	1500	5000	2500	2824	44
Metadon (20 mg)	400	4000	2000	1638	33
Metadon (5mg)	200	2000	500	729	16

Forrás: Nemzeti Drog Fókuszpont 2010

Általában elmondható, hogy nagyobb az árrés és, hogy a Crack(gr) kivételével olcsóbban lehet beszerezni valamennyit.

- az Országgyűlés 2009. december 14-én elfogadta a kormány által beterjesztett "Nemzeti stratégia a kábítószer-probléma kezelése érdekében" (106/2009 (XII.21.) OGY határozat).
- Az új drogstratégia 2010-2018. évekre vonatkozóan rendezi össze azokat a reális szakmai célkitűzéseket, amelyek kedvező eredménnyel járó beavatkozásokat jelenthetnek a hazai kábítószer-probléma szempontjából.
<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=900>
- A drogpolitikai koordináció ellátásáért felelős Nemzeti Erőforrások Minisztériuma **2012. május 14-től Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) név alatt látja el feladatait.**
- **„Nemzeti Drogstratégia 2013-2020”**
Magyar Közlöny 171. számában megjelent a „Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013–2020 Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című 80/2013. (X. 16.) számú OGY Határozat.
<http://www.kozlonyok.hu>

Elsődleges megelőzés

- Kiegyensúlyozott szociális háttér biztosítása
- Felvilágosítás, egészségnevelés
- Droghoz való hozzájutás megakadályozása

Területei:

- család, iskola, mikro-, és makro közösségek
- megelőző programok, kortárs oktatás,
- iskolai tananyag,
- pedagógusképzés, egészségügyben dolgozók továbbképzése
- törvényi szabályozás,
- rendőrségi, határrendészeti munka

Jogalkalmazás

A Legfőbb Ügyészség adatai alapján **2011-ben 2473 személy elítélésére került sor** a következő elkövetői magatartásokhoz kapcsolódóan:

- a Btk.282.§ ill. 282/B.§-ába ütköző **fogyasztói jellegű tevékenységek miatt 2114 fő (85,5%)**;
- a Btk. 282.A.§-ába ütköző **kereskedői típusú tevékenységek miatt 627 fő (25,4%)**;
- a Btk. 282/C. §-ába ütköző magatartások **a kábítószerfüggő személy által elkövetett fogyasztói, ill. kereskedői típusú tevékenységek miatt 170 fő (6,9%)**;
- egyéb magatartások miatt (**előkészület, finanszírozás stb.**) **4 fő (0,16%)**.

A következő büntetések, illetve intézkedések történtek:

- 954 szabadságvesztés (ebből 392 végrehajtandó, 562 végrehajtásában felfüggesztett)
- 358 közérdekű munka büntetés
- 661 pénzbüntetés
- 42 megrovás
- 449 próbára bocsátás
- 500 mellékbüntetés.

Forrás: A Legfőbb Ügyészség Vádképviselési Informatikai Rendszer (VIR) adatai alapján.

Másodlagos megelőzés

Cél a minél korábbi felismerés és kezelés

- Problémás kábítószer-fogyasztás adatainak felhasználása
- Megfelelő egészségügyi intézményhálózat és szakemberek biztosítása
- Drogambulanciák: drogbetegek ellátására specializálódtak
- Pszichiátriai gondozók: pszichiátriai betegek mellett szenvedélybetegeket is ellátnak, kezelnek
 - Gyermek- és ifjúsági gondozók
 - Nevelési tanácsadók
 - Egyéb civil szervezetek

Nyírő Gyula Kórházban alakítják ki az új Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézetet

- A kórházban ki lehet alakítani az egészségügyi kormányzat által a Semmelweis Tervben jelzett új országos pszichiátriai intézetet.
- Az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet (OPNI), amelyet 2007-ben zártak be, mintegy 840 ágygal működött. A Nyírő Gyula kórházban jelenleg a pszichiátriai ellátásra 350, **addiktológiaiakra pedig mintegy 90 ágy áll rendelkezésre.**
- Lehetőség van: a szenvedélybetegeket, a szexuális, valamint az étkezési zavarokkal küzdőket kezelő specializált osztályok, pszichoszomatikus osztály, sürgősségi pszichiátriai betegbefogadó részleg létrehozására, az ambulancia fejlesztésére.

<http://mptpszichiatra.hu/hirek.aspx?nid=26392>

<http://www.pharmindeX-online.hu/hirek/a-nyiro-gyula-korhaz-pszichiatrai-kozpont-lesz-de-megmarad-a-tobbi-ellatas-is-3280.html>

Harmadlagos megelőzés (rehabilitáció)

Cél a drogos karrier befejezése és a társadalomba való visszatérés segítése

- Társadalmi
- Intézményi: **Rehabilitációs otthonok**
Keszü, Budapest, Dunaharaszti, Zsibrik, Komló, Ráckeresztúr, Deszk, Nagyszénás, Kovácsszénája

Rehabilitációs intézmények jellemzői

- **Civil szervezetek** működtetik, **egyházi, alapítványi, önkormányzati és egyéb** támogatásokból történik a fenntartásuk
- A **komplex rehabilitáció** lehetőségét kínálják
- **Terápiás közösségi formában** működnek
- Beutalás ambuláns, vagy kórházi osztályon történt rövid **detoxikálást követően** lehetséges. A kezelés időtartama 6 hónap és két év között változik.
- Általában mindkét terület, az egészségügyi és a szociális rehabilitáció is, képviselve van
- A szociális jellegű segítségnyújtás dominál (**munkaterápia, szociális reintegráció**)
- Az intézmények munkájában egyre nagyobb részt vállalnak **szociális munkások, illetve gyógyult szenvedélybetegek** is.

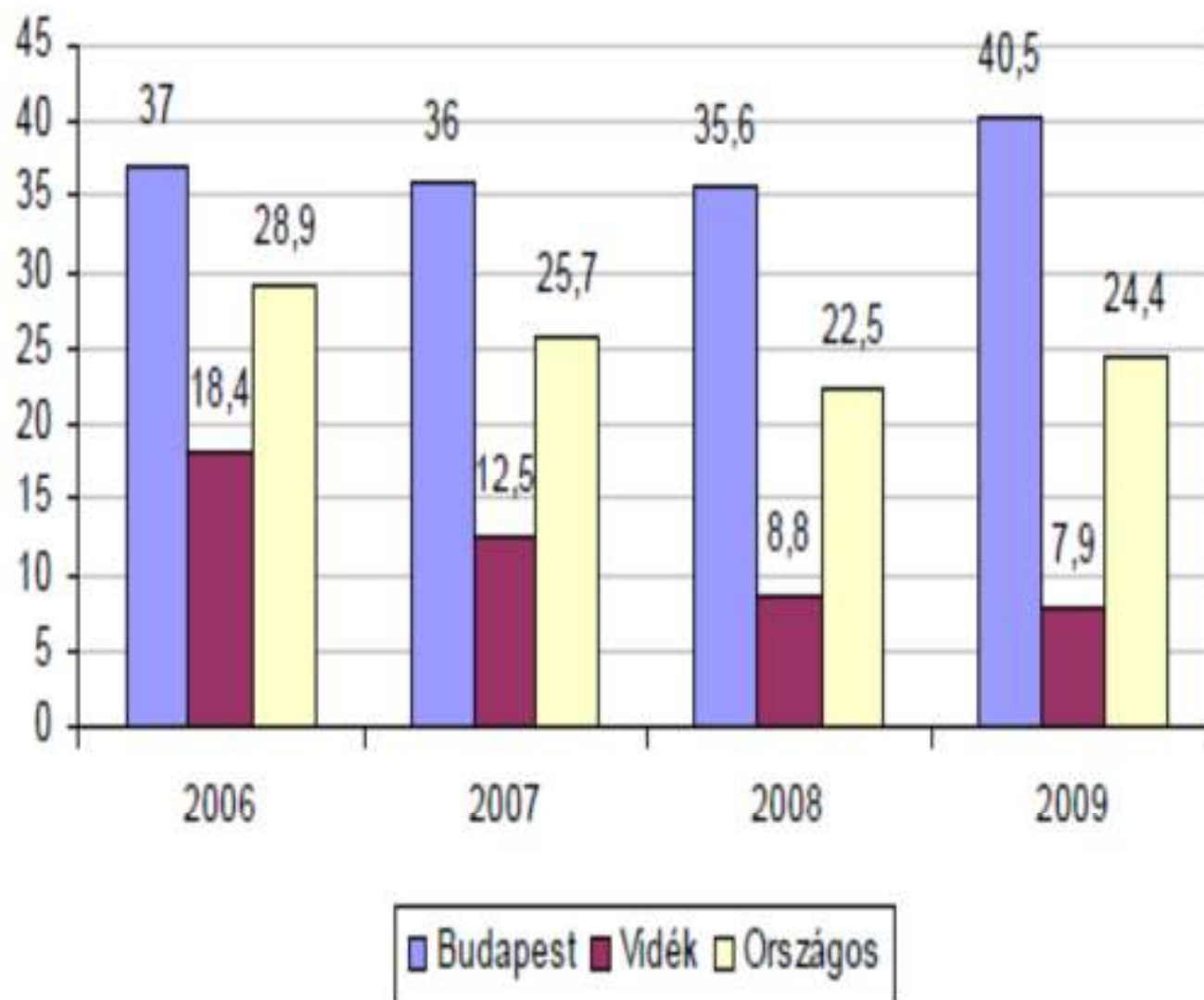
Ártalomcsökkentés

- Metadon és más gyógyszeres kezelés
- Alacsonyküszöbű pszicho-szociális ellátás
- Rekreációs szintén ártalomcsökkentő tevékenységet nyújtó programok
- Tűcsere-program

A Nemzeti Drog Fókuszpont 2010-es jelentése szerint a vizsgált 676 kábító-szerélvező közül, 163 volt Hepatitis C fertőzött, négyen voltak Hepatitis B fertőzöttek, míg egy sem volt HIV pozitív.

2009-ben 392 336 tűt osztottak ki, a hozott+gyűjtött fecskendők száma elérte a 248 881 értéket, ez az előző évhez képest 32%-os, illetve 41%-os emelkedést jelent.

33. ábra. HCV prevalenciaérték (%) az intravénás kábítószer-fogyasztók körében 2006–2009 között

Forrás: Országos Epidemiológiai Központ (Dudás et al. 2010a); Nemzeti Drog Fókuszpont

Fecskendő és eszközmegosztás

Fecskendő és eszközmegosztás (%) az intravénás szerfogyasztók körében az elmúlt 30 napon 3 kutatás eredményei alapján

Kábítószer fogyasztással összefüggő fertőző betegségek megelőzése (tűcsere program)

Tűcsere szolgáltatók 2009-es országos megoszlása

Ártalomcsökkentés

A dohányzás epidemiológiája és megelőzése

A dohányzás elkezdését befolyásoló tényezők

- **Szociodemográfiai faktorok**

- Gazdasági státusz, nem, rassz/etnicitás, serdülőkor kihívásai

- **Környezeti faktorok**

- A dohánytermékek társadalmi elfogadottsága és elérhetősége, interperszonális tényezők, vélt környezeti tényezők (hiedelmek)

- **Viselkedési faktorok**

- Tanulmányi eredmény, viselkedési problémák, kortárs-hatás, közösségi tevékenységekben való részvétel, viselkedési képességek (pl. megküzdési stratégiák)

- **Személyi faktorok**

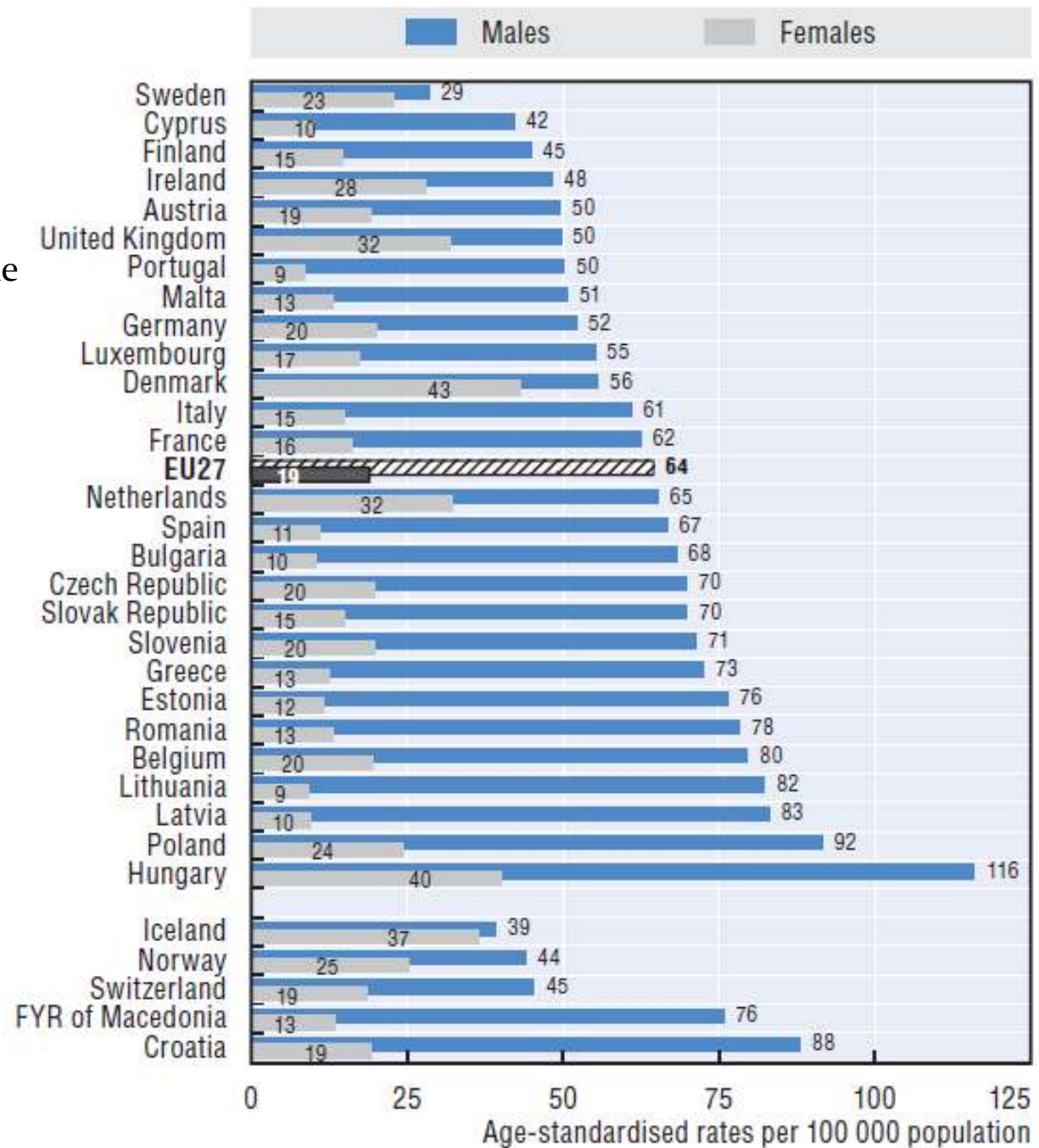
- A dohányzás hosszú távú egészségi következményeinek ismerete, a dohányzás funkcionális jelentése, a dohányzás szubjektíven elvárt hasznossága, önértékelés, személyiség

- **A dohányzással kapcsolatos aktuális viselkedés**

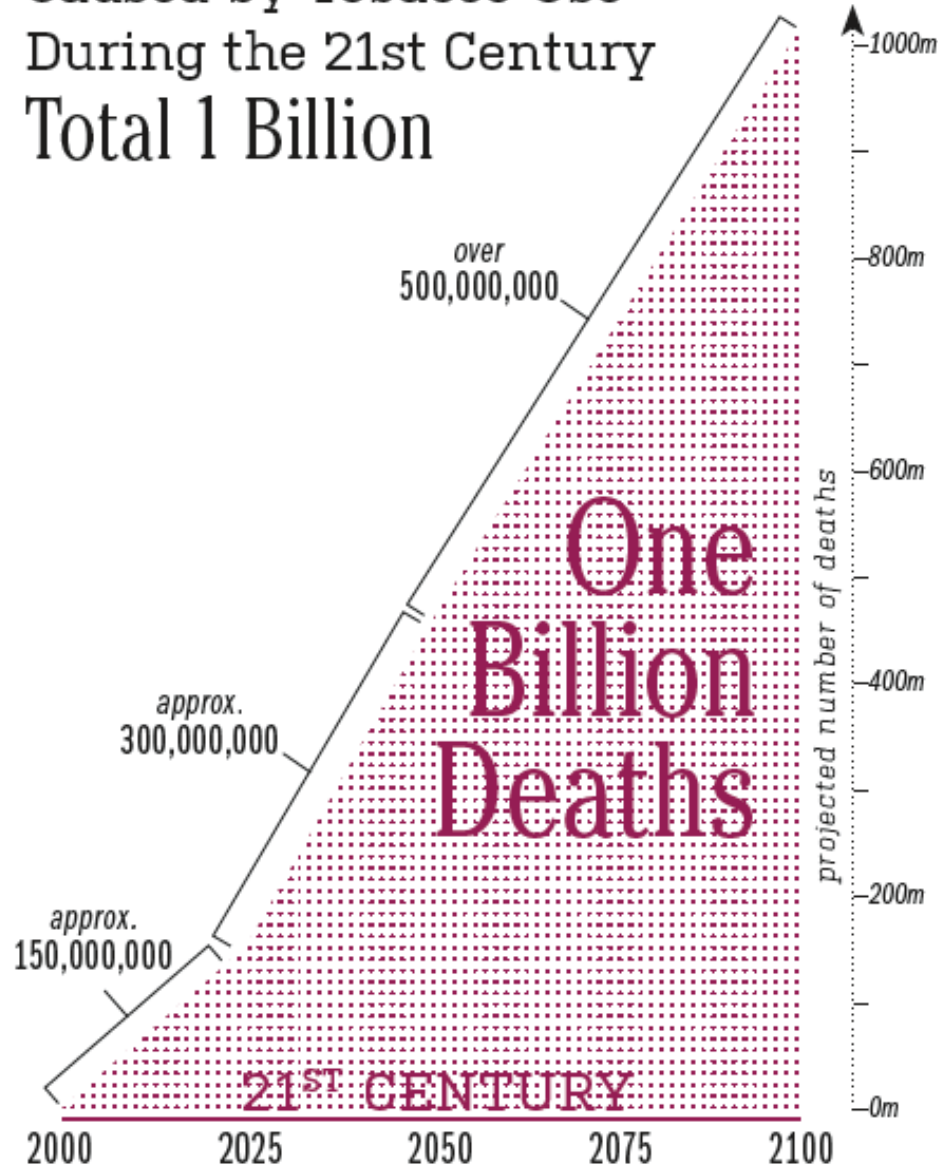
- A dohányzással kapcsolatos szándék, dohányzói státusz

Férfiak és nők tüdőrák mortalitási aránya az EU-ban, 2010

(Data are age-standardised to the WHO European standard population.)

Projected Deaths Caused by Tobacco Use During the 21st Century Total 1 Billion

Eriksen M, Mackay J, Ross H. *The Tobacco Atlas*. Fourth Ed. Atlanta, GA: American Cancer Society; New York, NY: World Lung Foundation; 2012.

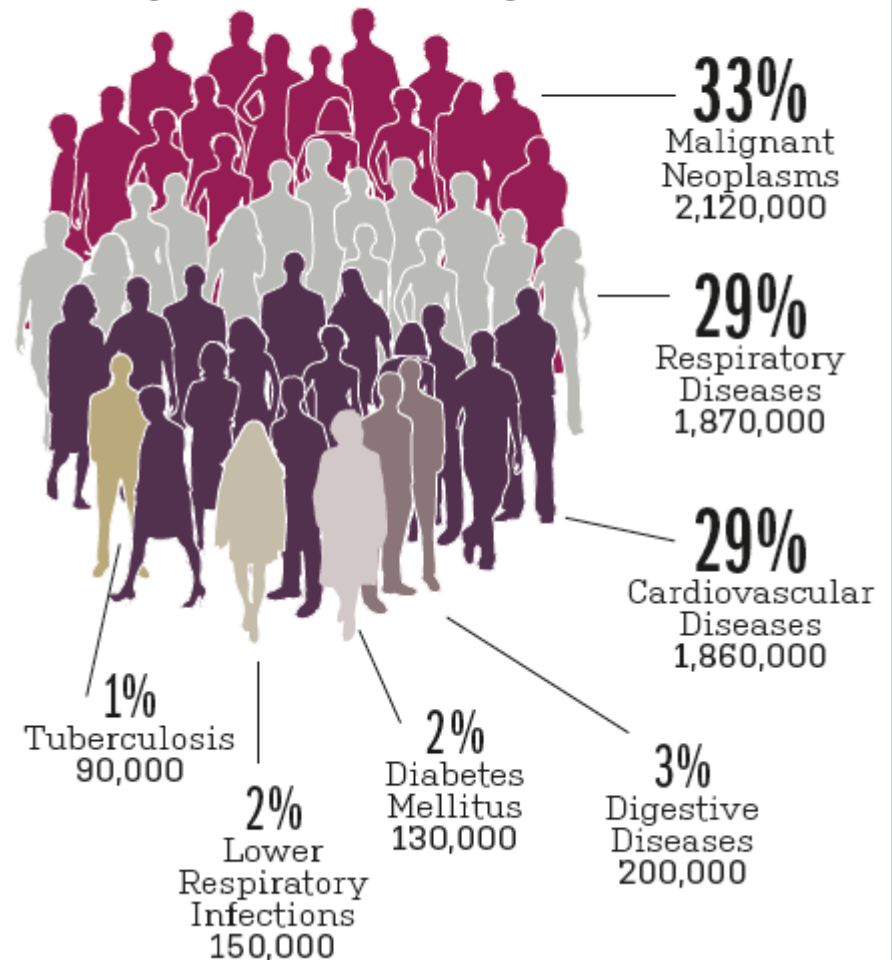
“Dying from smoking is rarely quick... and never painless.”

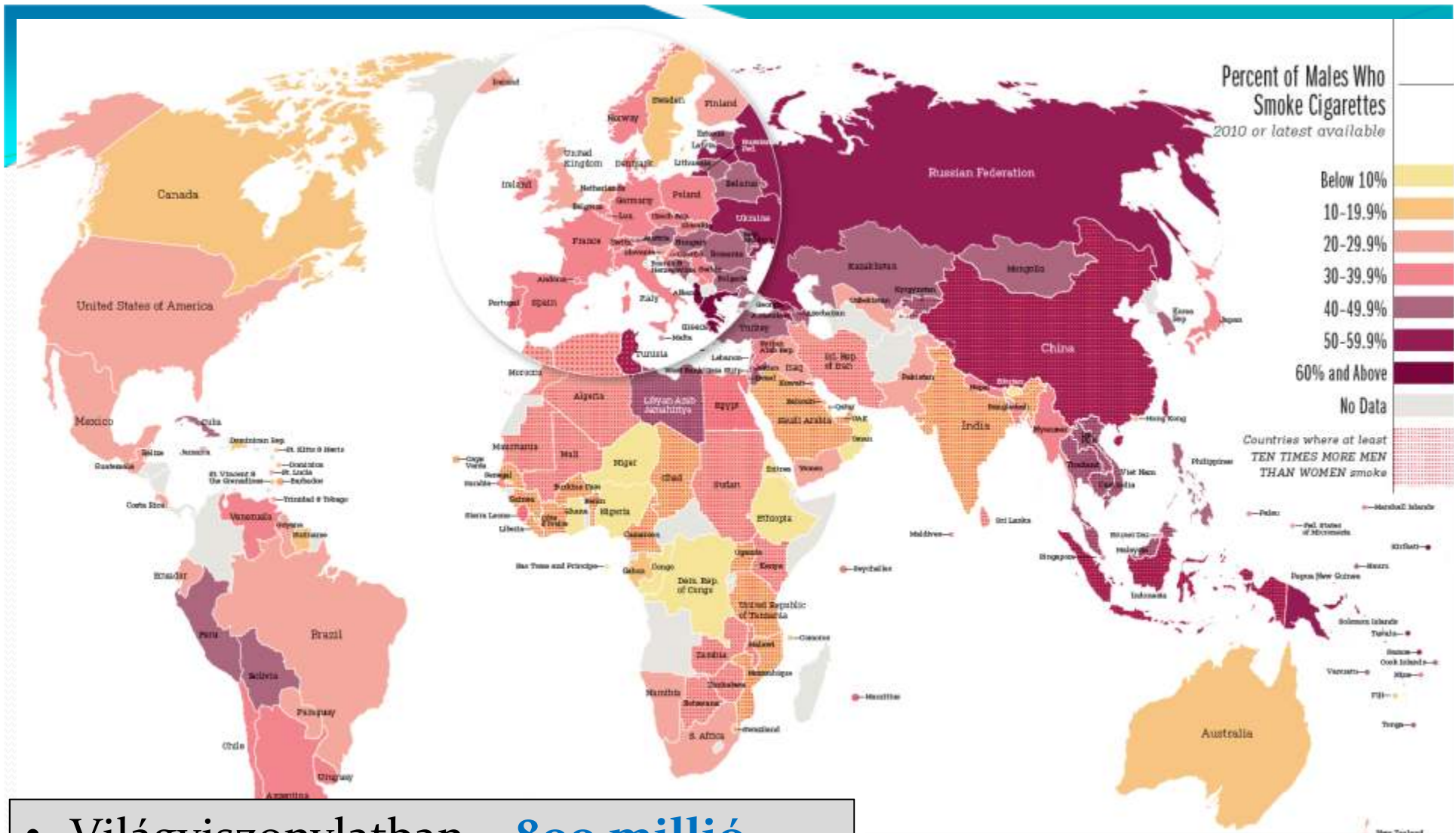
Anti-smoking campaign, New York City, US, 2011

Projected Global Tobacco-Caused Deaths

By cause, 2015 baseline scenario

Totals might not sum due to rounding.

- Világviszonylatban ~ **800 millió felnőtt férfi cigarettázik.**
- A férfi dohányosok majdnem 20%-a magas jövedelmű országokban él,
- Több mint 80%-uk viszont alacsony- vagy közepes jövedelmű országokban.

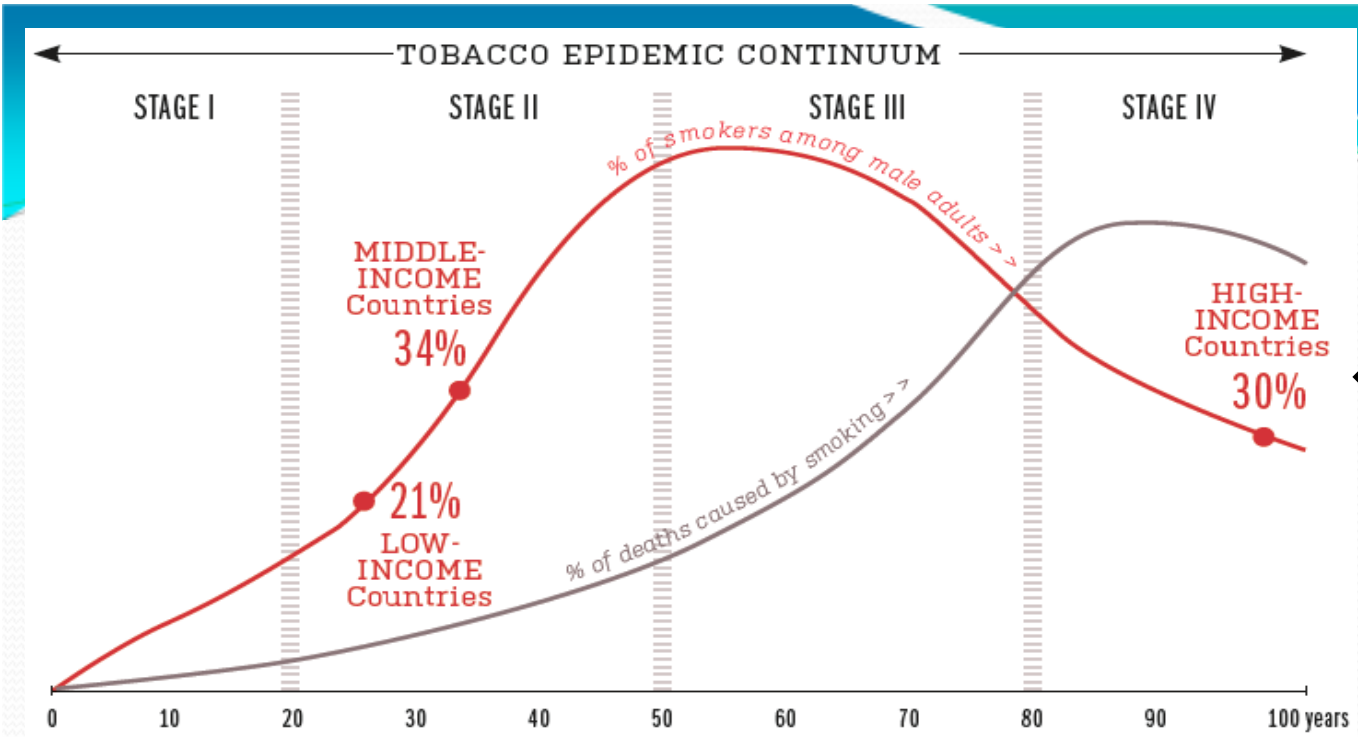
A dohányzás évente ~**4 millió férfit öl meg.**

A prevalencia csökken, de a dohányosok száma emelkedik az általános népességszaporulat következtében.

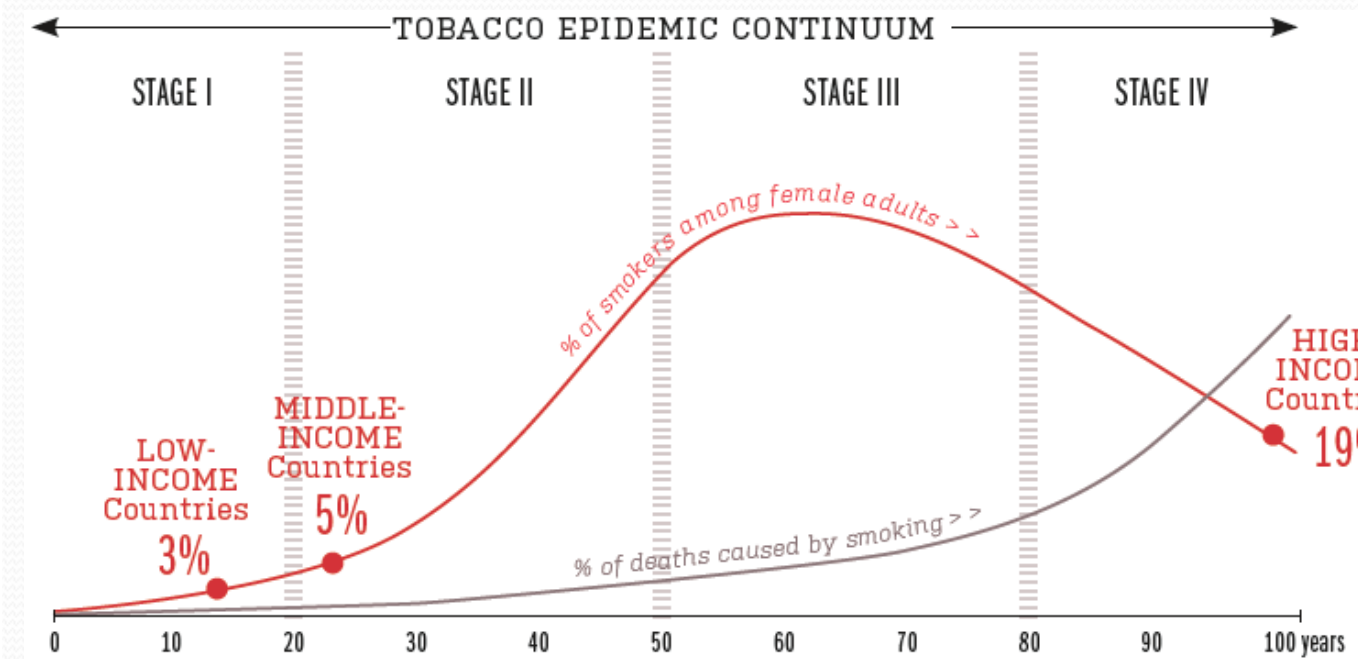
- Világviszonylatban közel **200 millió felnőtt nő cigarettázik.**
- 2010-ben a világ női dohányosainak fele magas jövedelmű országokban élt, míg a másik fele alacsony- vagy közepes jövedelmű

Dohányvállalatok: nők számára direkt marketinget végeznek, és a dohányzás és nemi egyenlőség között összefüggést képeznek. Napjainkban számos alacsony- és közepes jövedelmű országban, ahol potenciális új dohányzók lehetnek és a reklámozás korlátozása gyenge, erősen jelen vannak.

Férfiak
dohányzási
prevalenciája
és halálozása
egy évszázad
alatt

A dohányzás -
prevalencia súlyozott
átlaga, 2010

Nők
dohányzási
prevalenciája
és halálozása
egy évszázad
alatt

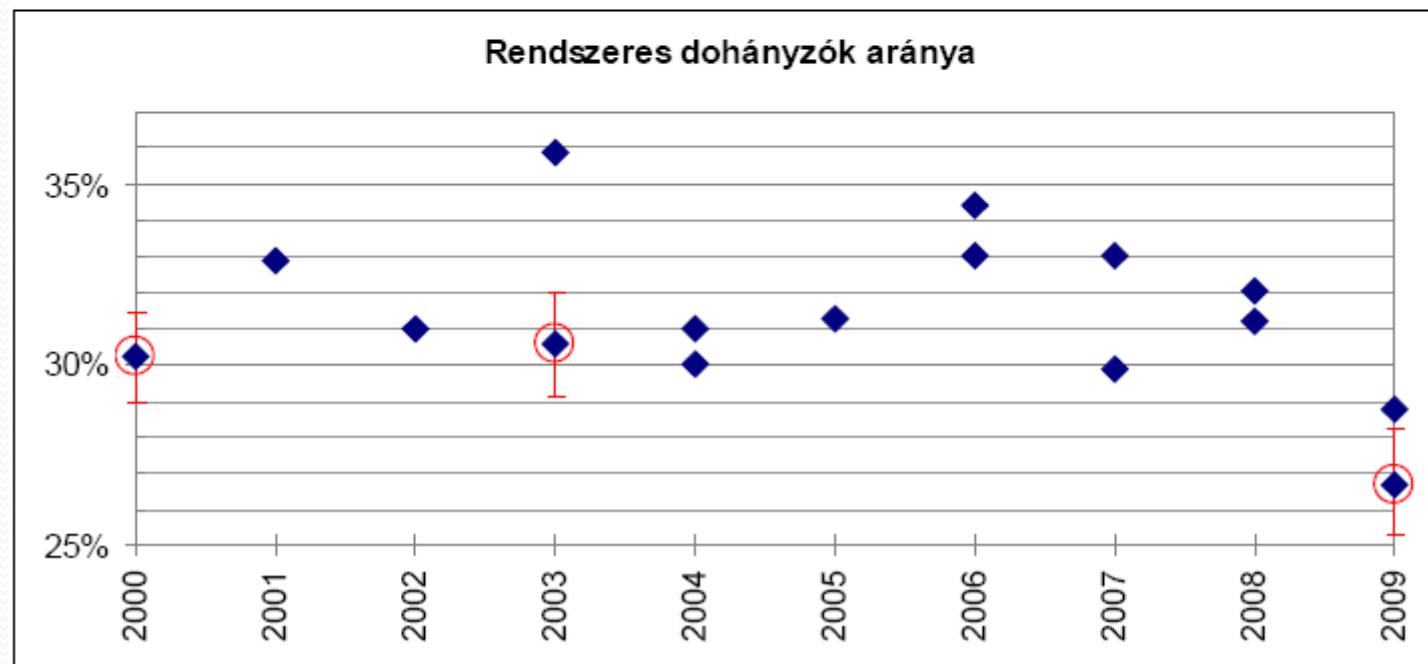
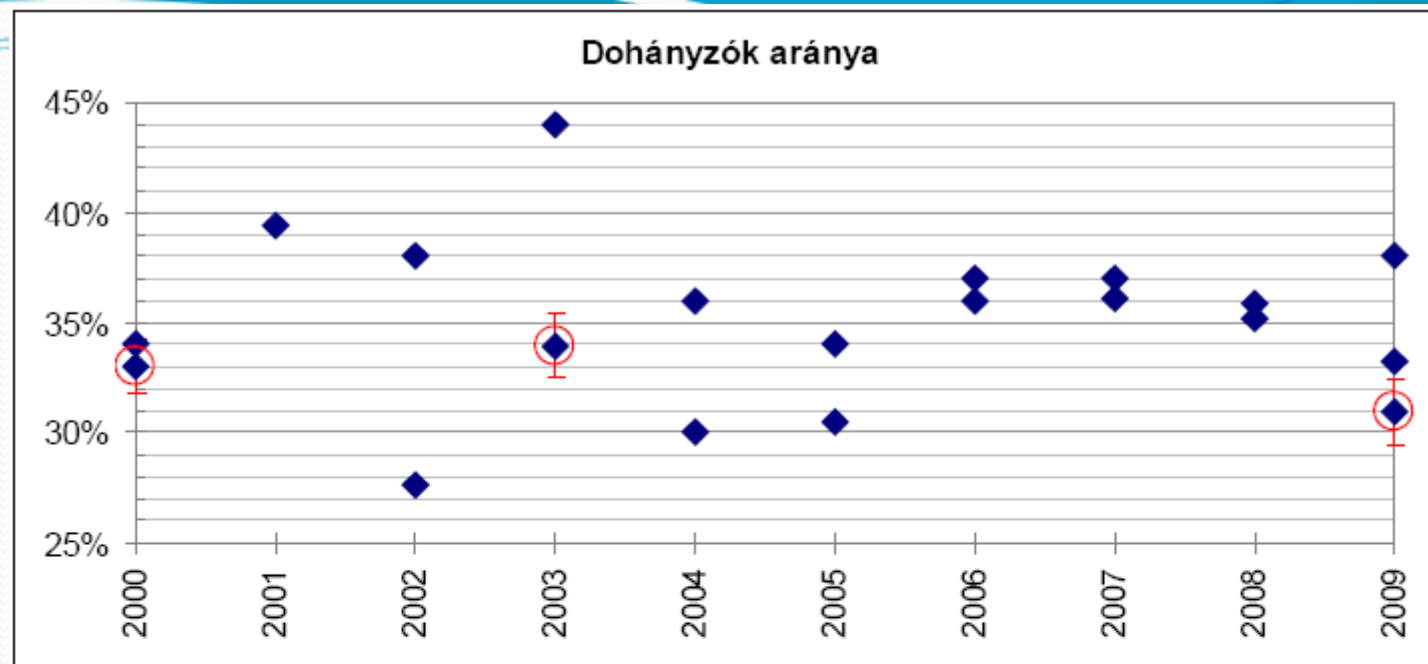
Eriksen M, Mackay J, Ross H. *The Tobacco Atlas*. Atlanta, GA: American Cancer Society; New York, NY: World Lung Foundation; 2012.

A dohányzás felelős

- Globálisan a halálozások 9%-ért
 - férfiak halálozásának 12%-t
 - nők halálozásának 6%-át okozza a világon.
- Globálisan ~5.1 millió halálozás 2004-ben, vagy
- nyolc emberből egy halálát okozta a 30 évesnél idősebb felnőttek körében

A
dohányzással
kapcsolatos
2000 és 2009
között
végrehajtott
lakossági
felmérések
dohányzási
arányai. Az
OLEF2000, az
OLEF2003 és
az *ELEF2009*
piros színnel
jelölve

Demjén T. (szerk.): A felnőttek
dohányzására vonatkozó
magyarországi felmérések adatai
2000-2009. 2011.

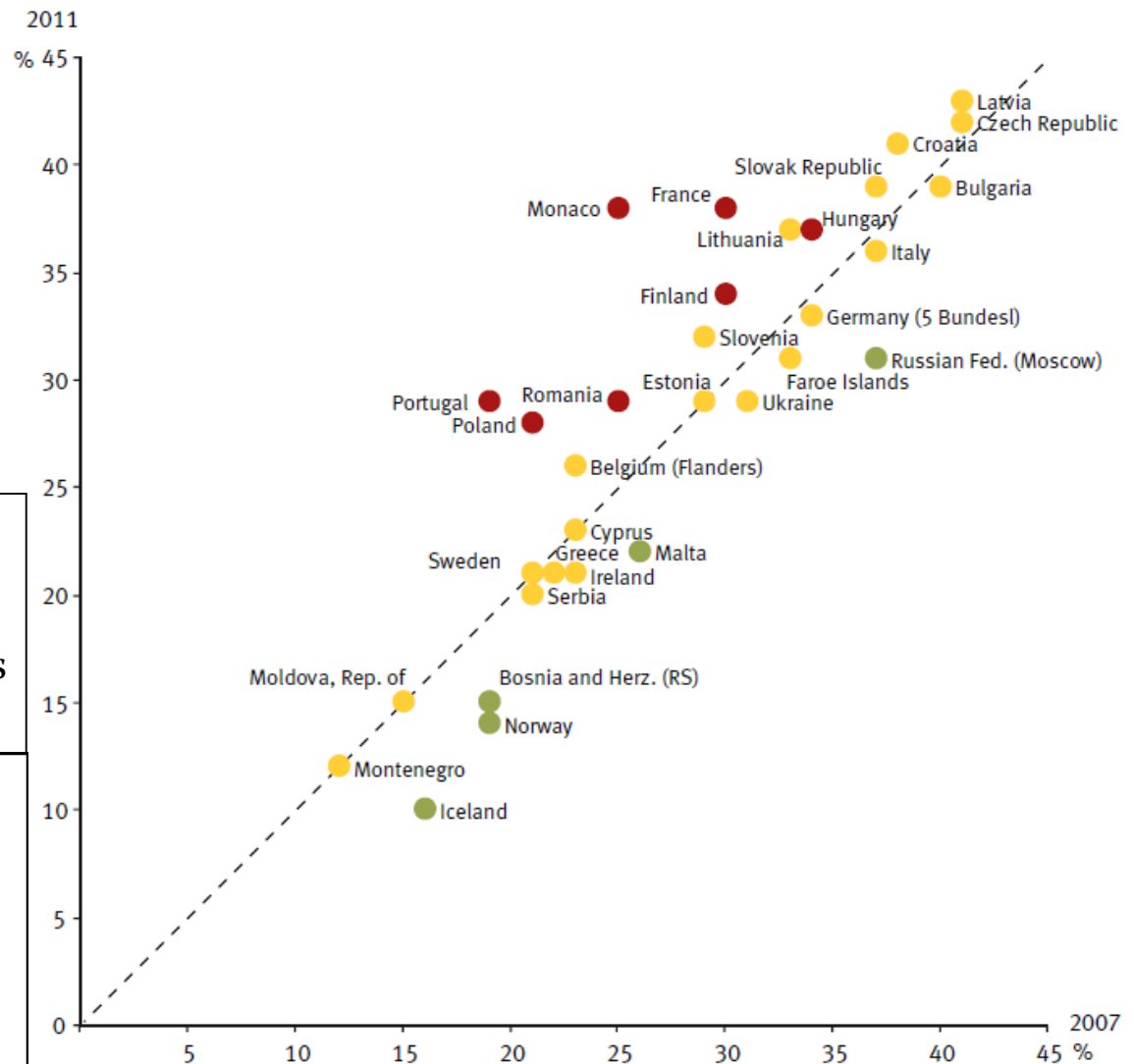
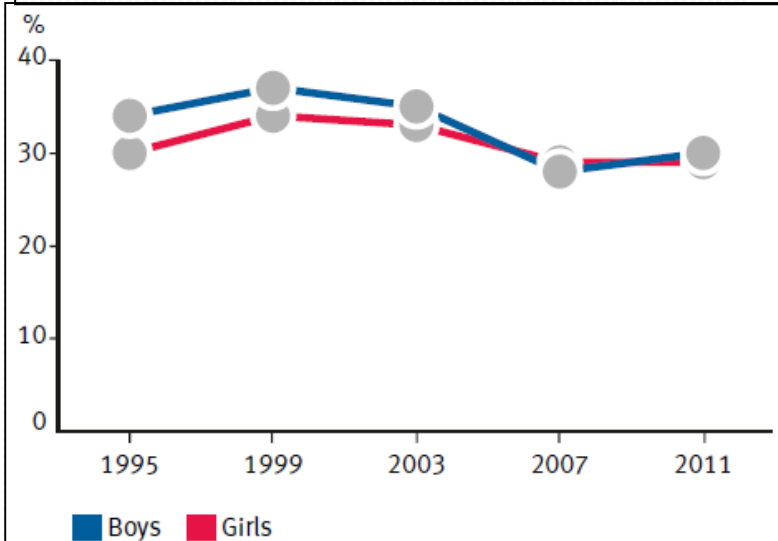
Változások az elmúlt 30 napban történt cigarettahasználatban

2007 és 2011 között

All students. Percentages.

- Significant increase
- No change
- Significant decrease

az elmúlt 30 napban történt cigarettahasználat nemenként, 1995–2011. Averages for 19 countries. Percentages.

Source: Hibell B et al., eds. The 2011 ESPAD Report. Substance use among students in 36 European

A dohányzás költségei a társadalom számára Magyarországon

Költség (milliárd HUF)		Bevétel (milliárd HUF)	
Direkt kiadások	354	Adók és egyéb	360
Gyógyszer kiadások	108		
Fekvőbeteg-ellátás	88		
Korai halálozás	78		
Rokkantnyugdíj	73		
Egyéb	7		
Indirekt kiadások	87		
Total	441	Total	360

-81 milliárd HUF

Bodrogi J.: Economic impact of tobacco smoking. In: Balázs P.: Increasing capacity for tobacco research in Hungary 2008–2013. Budapest, 2013

A dohányzás típusai

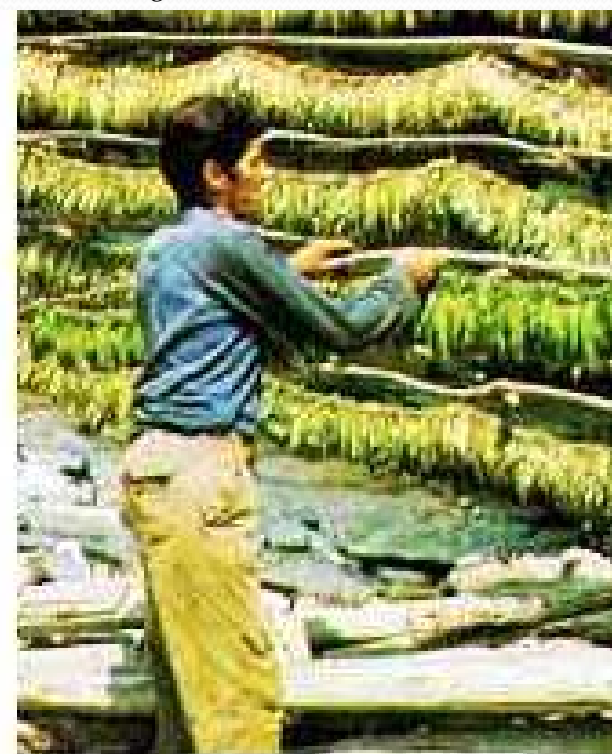
Eriksen M, Mackay J, Ross H. *The Tobacco Atlas*. Fourth Ed. Atlanta, GA: American Cancer Society; New York, NY: World Lung Foundation; 2012. Also available at www.TobaccoAtlas.org

Virginia

Burley

Oriental

A dohányzás típusai

FÜSTKÉPZÉSEL JÁRÓ DOHÁNYZÁS

- A **szárított dohánylevelek elégetése** és a füst belélegzése.
- Az égés során a hő **új vegyületeket képez**, amelyek az el nem égett dohányban nem találhatóak, mint pl. dohány-specifikus nitrózaminok (TSNAs), benzopirén, és mindezek a tüdőkön keresztül felszívódnak.
 - Gyárilag előállított cigaretta
 - Sodort cigaretta
 - Szivar, szivarka
 - Pipa
 - Kretek
 - Bidi
 - vízipipa

A dohányzás típusai

FÜSTMENTES DOHÁNYZÁS

- Általában **szájon vagy orron át** fogyasztják, **égetés nélkül**.
- Fokozza a daganat kialakulásának kockázatát és **nikotinfüggőséghez vezet** hasonlóan, mint a cigarettázás.
- Különböző típusai léteznek: dohányrágás, tubákolás, oldékony termékek.
 - dohányrágás
 - Nedves tubák (snuff, snus)
 - Száraz tubák
 - Oldékony füstmentes dohánytermék

Snus is a finely ground and moistened tobacco, a bolus of which is placed under the upper lip for around an hour.

Jelenleg sincs biztonságos módja a

dohányzásnak - legyen az belélegzés,
szippantás, szívás vagy rágás – annak ellenére, hogy
számos új dohányterméket bevezettek, az ártalmas
összetevők mennyiségét csökkentették vagy más
összetevőkkel keverték.

Termékek, amelyek megkerülik a dohányzás tiltását

- Elektromos cigaretta
- Nikotinos nyalókák
- Nikotinos víz
- **Nem szabályozott** termékek,
- **Mellékhatásaik és veszélyeik ismeretlenek.**
- Az e-cigarettát a dohányzás „biztonságos alternatívájaként” szokták reklámozni, azonban tudományos vizsgálatok rákkeltő és toxikus vegyületeket azonosítottak ezekben a termékekben.

A dohányfüst összetevői

Acetone	Paint Stripper
Acetylene	Welding Torches
Arsenic	Ant Poison
Benzene	Napalm
Butane	Lighter Fluid
Cadmium	Car Batteries
Carbon Monoxide	Car Exhaust Fumes
DDT	Insecticide
Formaldehyde	Embalming Fluid
Hydrogen Cyanide	Lethal Execution by Gas
Lead	Old Paint, Leaded Gasoline
Methanol	Rocket Fuel
Nicotine	Cockroach Poison
Phenol	Toilet-Bowl Disinfectant
Polonium 210	Nuclear Weapons
Toluene	Industrial Solvent
Vinyl Chloride	Plastics

Tobacco Smoke Includes As Found in

A dohányfüst tartalma:

- 7000 vegyület
 - Több száz toxikus
 - 69 karcinogén

1-800-QUIT-NOW

WARNING: Cigarettes cause fatal lung disease.

WARNING: Tobacco smoke causes fatal lung disease in nonsmokers.

1-800-QUIT-NOW

WARNING: SMOKING DURING PREGNANCY CAN HARM YOUR BABY.

1-800-QUIT-NOW

1-800-QUIT-NOW

WARNING: Smoking can kill you.

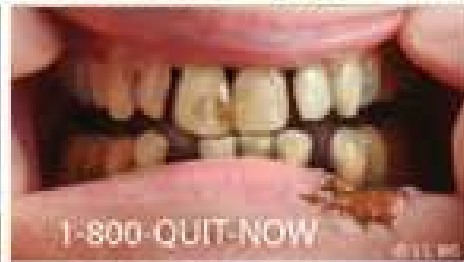
WARNING: TOBACCO SMOKE CAN HARM YOUR CHILDREN.

1-800-QUIT-NOW

WARNING: Quitting smoking now greatly reduces serious risks to your health.

1-800-QUIT-NOW

1-800-QUIT-NOW

WARNING: Cigarettes cause cancer.

WARNING: Cigarettes cause strokes and heart disease.

1-800-QUIT-NOW

VÍTIMA DESTE PRODUTO	HORROR	PERIGO	GANGRENA	INFARTO
<p>O Ministério da Saúde alerta: Este produto letifica a mãe e o bebê, causando parto prematuro e morte.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: Este produto causa reações alérgicas e morte.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: O uso de outros produtos e maquiagem com este produto.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: O uso deste produto causa dor e irritação e coceira no sangue.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: O uso deste produto causa morte por doença do coração.</p>
PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997
PRODUTO TÓXICO	IMPOTÊNCIA	SOFRIMENTO	MORTE	FUMAÇA TÓXICA
<p>O Ministério da Saúde alerta: Este produto contém substâncias tóxicas que levam ao tabagismo e à morte.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: O uso deste produto causa impotência e morte.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: A dependência da nicotina causa sofrimento e morte.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: O uso deste produto leva à morte por câncer de pulmão e enfisema.</p>	<p>O Ministério da Saúde alerta: Passar o tempo com este produto causa asma e bronquite.</p>
PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997	PARA DE FUMAR Dê o fim ao hábito. 0800 61 1997

**A dohányzás
egészségi
következmén
yei**

How Tobacco Harms You

Eyes
Blindness (macular degeneration)
Cataracts
Stinging, excessive tearing and blinking

Ears
Hearing loss
Ear infection

Nose
Cancer of nasal cavities and paranasal sinuses
Impaired sense of smell

Heart
Coronary thrombosis (heart attack)
Atherosclerosis; damage and occlusion of coronary vasculature

Chest & Abdomen
Possible increased risk of breast cancer
Esophageal cancer
Gastric, colon, and pancreatic cancer
Abdominal aortic aneurysm, peptic ulcer (stomach, duodenum, and esophagus)

Hands
Peripheral vascular disease; poor circulation (cold fingers)

Male Reproduction
Infertility; sperm deformity; loss of motility; reduced number
Impotence

Skeletal System
Osteoporosis
Hip fracture
Susceptibility to back problems
Bone-marrow cancer

Circulatory System
Buerger's disease (inflammation of arteries, veins, and nerves in the legs)
Acute myeloid leukemia

Brain & Psyche
Stroke (cerebrovascular accident)
Addiction/withdrawal
Altered brain chemistry
Anxiety about tobacco's health effects

Hair
Odor and discoloration

Mouth & Throat
Cancers of lips, mouth, throat, larynx, and pharynx
Sore throat
Impaired sense of taste
Halitosis (bad breath)

Lungs
Lung, bronchus, and tracheal cancer
Chronic obstructive pulmonary disease (COPD); emphysema
Chronic bronchitis
Respiratory infection; influenza; pneumonia; tuberculosis
Shortness of breath; asthma
Chronic cough; excessive sputum production

Liver
Liver cancer

Kidneys & Bladder
Kidney and bladder cancer

Skin
Psoriasis
Loss of skin tone; wrinkling; premature aging

Female Reproduction
Cervical cancer
Premature ovarian failure; early menopause
Reduced fertility
Painful menstruation

Wounds & Surgery
Impaired wound healing
Poor postsurgical recovery
Burns from cigarettes and from fires caused by cigarettes

Immune System
Impaired resistance to infection

Legs & Feet
Peripheral vascular disease; cold feet; leg pain; gangrene
Deep vein thrombosis (DVT)

Health Risks of Smoking During Pregnancy

Mother
Abruptio placentae
Placenta previa
Premature rupture of membranes
Premature birth
Spontaneous abortion/miscarriage
Ectopic pregnancy

Fetuses, Infants, Children
Stunted gestational development
Stillbirth
Sudden Infant Death Syndrome (SIDS)
Reduced lung function and impaired lung development
Asthma exacerbation
Acute lower respiratory infection; bronchitis; pneumonia
Respiratory irritation; cough; phlegm; wheezes
Childhood cancers
Oral cleft

Egyik dohánytermékről sem bizonyosodott be tudományosan, hogy a dohányzás következményeit csökkentené.

Eriksen M, Mackay J, Ross H. *The Tobacco Atlas*. Fourth Ed. Atlanta, GA: American Cancer Society; New York, NY: World Lung Foundation; 2012. Also available at

Nikotin és más drogok összehasonlítása

- Dependencia

Nikotin > heroin > kokain > alkohol > koffein

- Tolerancia

(alkohol = heroin = **nikotin**) > kokain > koffein

- Az elvonási tünetek súlyossága

alkohol > heroin > **nikotin** > kokain > koffein

- Az absztinencia fenntartásának nehézsége

(alkohol = kokain = heroin = **nikotin**) > koffein

- Mortalitás

nikotin > alkohol > (kokain = heroin) > koffein

- Prevalencia

koffein > **nikotin** > alkohol > (kokain = heroin)

A dohánytermékekben a **nikotin** az a **kulcsfontosságú vegyület**, amely okozza és fenntartja az erős függőséget.

A *CYP2A6* gén **örökletes genetikai variánsai** felelősek a dohányzási szokások és leszokás különbözőségéért.

Nikotin függőség

- fizikai
- pszichológiai
- Motivációs megközelítés

Fagerström-teszt

1. Hány szál cigarettát szív el naponta?

- 10-nél kevesebbet (0)
- 11-20 (1)
- 21-30 (2)
- 30-nál többet (3)

2. Mennyi nikotin tartalma van a megszokott cigarettájának?

- kevesebb mint 0,8 mg (0)
- 0,8-1,5 mg között (1)
- 1,5 mg felett (2)

3. Leszívja-e a füstöt?

- soha (0)
- néha (1)
- mindig (2)

4. Gyakrabban dohányzik a nap első felében?

- igen (1)
- nem (0)

5. Mikor szívja el az első cigarettáját?

- fél órán belül az ébredés után (1)
- több mint fél órával ébredés után (0)

6. Melyik rágyújtást élvezi a leginkább?

- az első reggelit (1)
- bármelyiket a nap folyamán (0)

7. Akkor is dohányzik, ha olyan beteg, hogy ágyban kell maradnia (nátha vagy torokgyulladás miatt)?

- igen (1)
- nem (0)

8. Nehezebbre esik-e nem dohányozni olyan helyen, ahol ez tiltott (pl. színházban, repülőgépen, vonaton, éttermekben vagy más nyilvános helyen)?

- igen (1)
- nem (0)

A Fagerström-teszt értékelése

A pontszámok azt jelzik, hogy a válaszadó milyen mértékben tekintendő nikotin-függőnek:

- 0-4 pont: kismértékű függőség áll fenn
- 5-6 pont: a függőség már megállapítható
- 7-8 pont: erőteljes mértékű függőség
- 9-11 pont: kifejezetten erős függőség

**THIS IS A SMOKE
FREE WORKPLACE**

Megelőzés Dohányzás-kontroll

WHO FCTC

WHO Framework Convention on Tobacco Control (Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény)

- Bizonyítékokon alapuló szerződés, amely megerősíti a minden embert megillető legmagasabb egészségi állapothoz való jogot.
- A dohányzás járványszerű megjelenésére adott bálasként hozták létre.
- 2003-ban nyitották meg aláírásra, 2005 februártól lépett életbe.
- A Keretegyezmény részes felei megállapodtak, hogy a népesség egészségének védelmét prioritásnak tekintik.
- A WHO FCTC egy globális irányelv-előíró szerv.

WHO FRAMEWORK
CONVENTION ON
TOBACCO CONTROL

FCTC
WHO FRAMEWORK CONVENTION
ON TOBACCO CONTROL

WHO FCTC

A fő **KERESLETCSÖKKENTÉSI RENDELKEZÉSEK**et a 6-14 cikkek tartalmazzák.:

6. **Ár- és adóintézkedések** a dohánykereslet csökkentésére
7. Nem-árintézkedések a dohánykereslet csökkentésére :
8. **A dohányfüst-expozíció elleni védelem;**
9. **A dohánytermékek összetételének szabályozása;**
10. **A dohánytermékek adatai nyilvánosságra hozatalának szabályozása ;**
11. Dohánytermékek **csomagolása és címkézése ;**
12. **Oktatás, képzés és lakossági tudatosság ;**
13. A dohánytermékek **reklámozása, promóciója és a szponzorálás ;**
14. A dohányfüggőséget és **dohányzás abbahagyását** érintő keresletcsökkentési intézkedések.

A fő **DOHÁNYKÍNÁLAT CSÖKKENTÉSÉVEL KAPCSOLATOS RENDELKEZÉSEK**ET a 15-17. cikkek tartalmazzák:

15. **Dohánytermékek tiltott kereskedelme;**
16. Értékesítés **kiskorúak** részére és kiskorúak által,
17. Támogatás biztosítása gazdaságilag életképes **alternatív tevékenységekhez.**

14. Cikk – A dohányfüggőséget és dohányzás abbahagyását érintő keresletcsökkentési intézkedések

A dohányzást korlátozó programoknak legalább **3 féle klinikai kezelést** kell tartalmazniuk:

1. Leszokás minimális intervenciója az alapellátásban

2. Leszokásvonal:

- Hatékony populációs-szintű megközelítése a leszokás segítésének;
- A könnyen hozzáférhető és ingyenes telefonos leszokásvonalakat minden átfogó dohányzást kontrolláló programnak tartalmaznia kell.

3. Farmakoterápia (NRT)

A sikeres leszokás további elemei:

- Annak az ismerete, hogy a **dohányzás erősen addiktív**: a negatív következmények és egészségi előnyök oktatása.
- **A dohányosok támogatása leszokási erőfeszítésükben.**
- Elengedhetetlen: a **klinikusok és az egészségügy szereplői** következetesen **azonosítsák és dokumentálják a dohányzói státuszt** és minden dohányost kezeljenek (minimál intervenció).
- **A kormányzat** támogassa a leszokást
- **Széles körben elérhető és hozzáférhető** leszokás támogatás

A leszokás hierarchiája

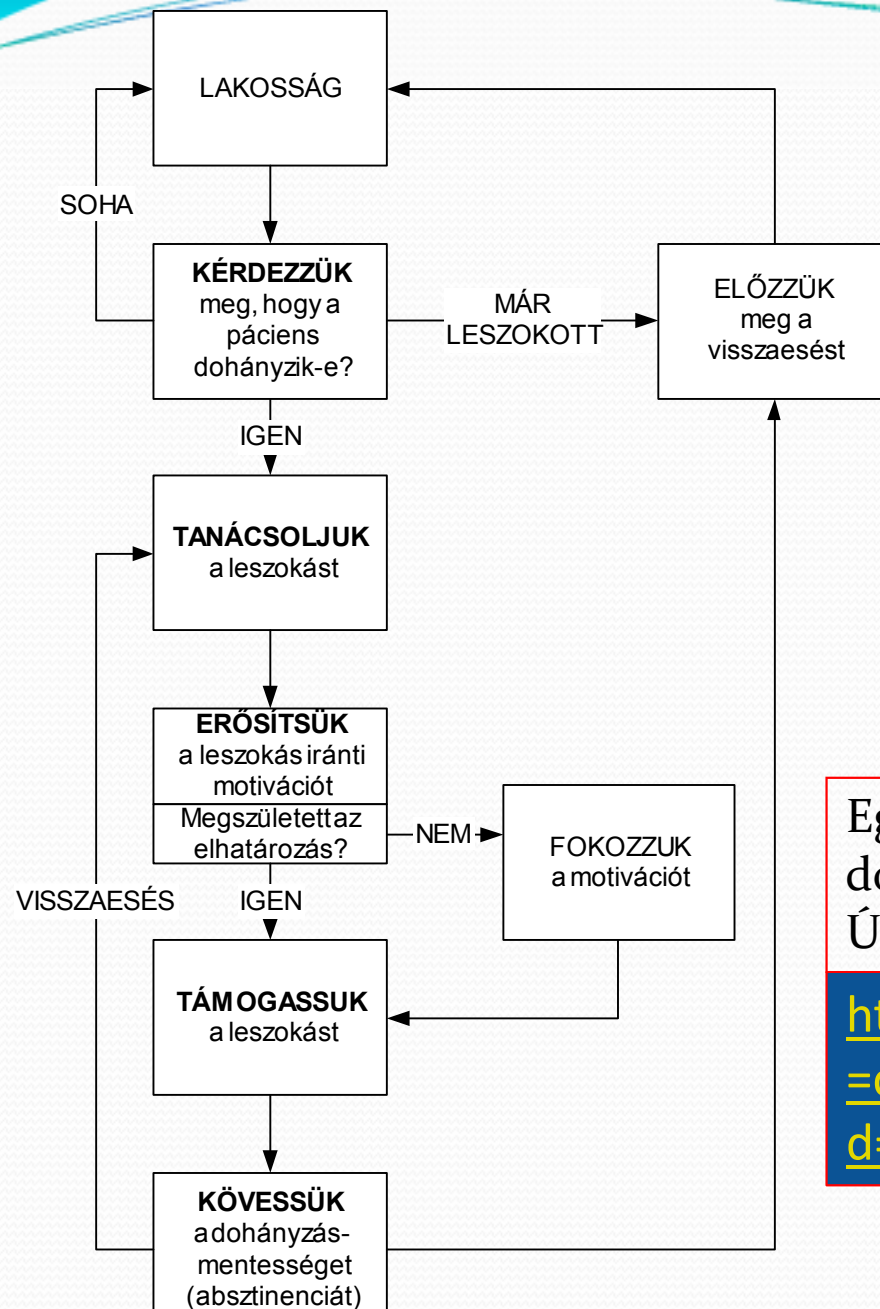
- Önsegítő anyagok, internetes leszokás, fórumok
- Minimális intervenció az egészségügyben (a dohányosok motiválása és a tanácsadás a leszokás elhatározására valamint a szakellátás felé való referálás) **5A**
- Leszokásvonal (reaktív vagy proaktív)
- Egyéni vagy csoportos tanácsadás
 - **Kognitív viselkedésterápia** (önmonitorozás, megküzdési stratégiák) and achieving a sufficient dosage of programming
 - **Társas hatás stratégiák** (társas hatások, amelyek elősegítik vagy fenntartják a dohányzást)
 - **Motivációs stratégiák** (feltárja a változás iránti vágyat és csökkenti az ambivalenciát a változás irányába)
- *Programszerű leszokás támogatás* (speciálisan képzett szakember segítségével, hosszabb időn keresztül, magatartásorvoslási terápiával kombináltan történik a leszokás)

Leszokás támogatás „5A”

- **Ask: Tudakozódás** – kérdezz rá a dohányzásra
- **Advise: Tanácsadás** – adj tanácsot a leszokásra
- **Assess: Tisztázás** – mérd fel a leszokási hajlandóságot
- **Assist: Támogatás** – segítsd a leszokási próbálkozást
- **Arrange follow-up: Tevékeny ellenőrzés** – szervezd meg a beteg követését

A minimális intervenció (az első 3A: rákérdezés, tanácsadás, motiváció erősítése) valamennyi orvos kötelessége!

A LESZOKÁS TÁMOGATÁS FOLYAMATA

Egészségügyi Szakmai Irányelv a
dohányzás leszokás támogatásáról (2009)
Új irányelv: 2013 december

http://www.koranyi.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=85&Itemid=261

Minimál intervenció

Az ALAPELLÁTÁSBAN, ILLETVE SZAKELLÁTÁSBAN DOLGOZÓ SZAKEMBER ALAPFELADATA, hogy **minimál intervenció** alkalmazása által,

- minden dohányosnál javasolja a leszokást,
- erősítse a dohányzó leszokás iránti motivációját és ezen keresztül a leszokás sikerességét.

A minimál intervenció (minimálisan 3-5 perc) a következő elemekből épül fel:

1. A dohányzás abbahagyására történő tanácsadás
2. A dohányos leszokás melletti elkötelezettségének felmérése
3. Nyomtatott anyagok átadása
4. A gyógyszeres terápia és/vagy pszichés támogatás felajánlása.
5. Szükség esetén leszokási centrumba történő irányítás.

A minimál intervenció lépései

1. A dohányzási helyzet és a nikotinfüggőség mértékének meghatározása.
2. Ha aktuálisan dohányzik a beteg, javaslat a dohányzás abbahagyására.
3. A leszokási motiváltság felmérése során javasolt a következő kérdések feltevése:
 - Mennyire akarja abbahagyni a cigarettázást?
 - Mit szándékozik tenni?
 - Miben kér segítséget?
4. Tájékoztatni kell a betegeket az elérhető intenzívebb segítségi formákról (leszokást támogató szakrendelés, csoportos tanácsadás, proaktív telefonos tanácsadás).

Minimál motivációs intervenció a leszokásra nem motivált dohányossal (5R)

Relevancia	Annak a feltárása, hogy miért lenne a dohányos számára személyesen fontos a leszokás.
Risks (veszélyek)	A dohányzás potenciális negatív következményeinek azonosítása (akut, hosszú távú és környezeti), a személyesen releváns veszélyek kiemelése.
Rewards (jutalmak)	A dohányzás abbahagyása lehetséges előnyeinek, jutalmainak azonosítása, a személyesen releváns jutalmak kiemelése.
Roadblocks (akadályok)	A leszokással szembeni akadályok azonosítása és rámutatás arra, hogy ezeken van mód segíteni.
Repetition (ismétlés)	Minden alkalommal meg kell ismételni a motivációs intervenciót, amikor az egészségügyi intézményben megjelenik a személy.

Országos Dohányzás Leszokás Támogatási Módszertani Központ

Keresés...

Ingyenesen hívható zöldszám:
06-80-44-20-44

[»» Címlap](#) [» Hírek](#)

<http://dohanyzasleszokas.koranyi.hu/index.php/hirek>

DOHÁNYZÁSLESZOKÁS MENÜ

[Üzenet](#)[Címlap](#)[Projekt információk](#)

- ▶ Projekt célja
- ▶ Szakmai indoklás
- ▶ Gazdasági, társadalmi és környezeti háttér
- ▶ Projekt koordinátorok
- ▶ Projektgazda: Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet
- ▶ Konzorciumi partner: Egészséges Magyarországért Központ

[Hírek](#)[Szakmai anyagok](#)

- ▶ A leszokás folyamata
- ▶ Szakmai irányelvek

[Elérhetőségeink](#)[Letöltések](#)

- ▶ Kapcsolattartási adatlap

[Képek](#)02/05
2013

Programozott egyéni telefonos tanácsadás a leszokni vágyóknak

Dohányzás leszokás támogatás

2013 február elejétől ajánlható a leszokni vágyó pácienseknek az Országos Dohányzás Leszokás Támogató Módszertani Központ által működtetett leszokási telefonos szolgáltatás („call center”), mely helyileg az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézetben található. Tapasztalt és speciálisan képzett szakemberek várják és segítik a motivált leszokni vágyókat az evidenciákon alapuló, proaktív módszerű és kidolgozott tematika mentén, program szerűen összeállított, több hívásból álló telefonos tanácsadás során.

Bárki hívhatja a call center ingyenes ZÖLD SZÁMÁT **06-80-44-20-44**

Szakemberek segítenek a leszokásban. A nemdohányzást is tanulni kell.

A telefonos tanácsadás nagy segítség a szakorvos számára a dohányos betegek eredményes szervei kezelése során minden, a dohányzással összekapcsolható, annak szövődésének tekinthető betegségben. Mostantól tud hová fordulni a beteg, ha segítségre van szüksége és orvosa, ha módszertanilag hiteles, irányelvet követő módszer felé akarja delegálni a betegét.

A telefonszám országosan elérhető.

A leszokás támogatásban régi igény a páciensek delegálásának lehetősége, hiszen a dohányzás függőség is orvosi körkép és a kettős addikció révén sok páciens szakavatott segítséget igényel. Egyedül, segítség nélkül csak kevesen boldogulnak és magas a visszaesők aránya.

2009-től több magyar orvos-szakmai társaság közös nyilatkozatot adott ki a dohányzás visszaszorítására vonatkozó törekvésekről és ebben a mindenki által hozzáférhető, az orvosok és szakdolgozók számára is szakmai segítséget jelentő leszokás támogató módszerek biztosítása fontos pontként szerepel.

ORSZÁGOS KORÁNYI TBC ÉS PULMONOLÓGIAI INTÉZET

Főigazgatói köszöntő Közlemények Kapcsolat Állásajánlataink

Keresendő szöveg

Kórházunk

- Intézetünk helye és szerepe
- Intézeti alapadatok
- Intézetvezetés
- Alapító okirat
- Minőségpolitika
- Korányi Bulletin
- Bibliográfia
- Akadémiai Díj 2011.
- Köszönetnyilvánítások
- Igazgató főorvosok

Osztályaink

- Aktív fekvő
- Krónikus
- Ambulanciák
- Egyéb osztályok

Betegtájékoztató

- Hasznos információk
- Betegjogok
- Jogviszony ellenőrzés
- Akik nem biztosítottak
- Egyéb szolgáltatások
- Parkolási rend
- Vizsgálatok

Elérhetőségeink

- Kapcsolati adatok
- Telefonkönyv
- Betegellátó helyek (térkép)
- Megközelíthetőség (térkép)
- Üzenetírás

Fotók

- Intézetünk
- CT

Tüdőgondozók elérhetőségei

Tanácsot adhat a leszokásához a háziorvosa, vagy a területi tüdőgondozó tüdőgyógyász szakorvosa. A tüdőgondozót azért is érdemes felkeresnie, mert ha már évek óta dohányzik, vegyen részt az ajánlott tüdőszűrésen.

Az alábbi táblázatban találja azon tüdőgondozókat, akiket felkeresve segítséget kaphat a dohányzás leszokáshoz.

BARANYA MEGYE		
Pécs	Pf.:114	(06-72) 255833 v.214455
Pécs	Rákóczi út 2.	(06-72) 254-926
Komló	Kossuth u.103.	(06-72) 281-545
Mohács	Szepessy tér 7.	(06-69) 511-150
Sásd	Arad u.1.	(06-72) 475-120
Siklós	Baross u.6.	06-72) 352-411
Szigetvár	Szent István tlp.7.	(06-73) 500-571
BÁCS-KISKUN MEGYE		
Kecskemét	Piaristák tere 7.	(06-76) 504-375
Baja	Rókus u.10.	(06-79) 422-233) 3310 m.
Bácsalmás	Hősök tere 14.	(06-79) 341-456
Dunavecse	Vasút u.8.	(06-78) 437-037
Kalocsa	Kossuth u.34-36.	(06-78) 564-163
Kiskőrös	Kossuth L.u.57.	(06-78) 311-484
>Kiskunhalas	Dr.Monspart L.u.1.	(06-77) 522-077
Kiskunfélegyháza	Korond u.5.	(06-76) 463-172
BÉKÉS MEGYE		
Gyula	Kossuth L.u. 12.	(06-66) 361-234
Békés	Kossuth u.16.	(06-66) 411-024
Békéscsaba	Gyulai u.18.	(06-66) 441-411
Gyomaendrőd	Hősök u.57.	(06-66) 386-345
Mezőkovácsháza	Alkotmány u.38.	(06-68) 381-222
Orosháza	Ády E.u.16.	(06-68) 411-345
Sarkad	Vasút u.16.	(06-66) 375-740
Szarvas	Rákóczi u.9/1	(06-66) 215-321
Szeghalom	Szabadság u.11.	(06-66) 371-940
BORSOD MEGYE		
Miskolc I.	Cs abai kapu 42.	(06-46) 555-871
Miskolc II.	Cs abai kapu 42.	(06-46) 555-819
Miskolc III.	Cs abai kapu 42.	(06-46) 555-873
Miskolc IV.	Cs abai kapu 42.	(06-46) 555-876
Edelény	Deák F.u.6.	(06-48) 525-233

dohányzom

leszoknék

dohányzom

maradok

már nem dohányzom

segítenék

nem dohányzom

érdeklődöm

felirat

jelzés

DOHÁNYZÁS VISSZASZORÍTÁSA MAGYARORSZÁGON

Megelőzés és
leszokás segítés

 Összefoglaló

© 2010. Országos Egészségfejlesztési Intézet. Minden jog fenntartva. DOHÁNYZÁS VISSZASZORÍTÁSA MAGYARORSZÁGON

 Weboldal készítés

<http://www.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/>

<http://www.fokuszpont.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/>